46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 448 Կ. ՊՈԼԻՍ, 3/16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 13ՐԷՃԷՊ 3 ԹԸՇՐԻՆԸ ԷՎԷԼ 13.8

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՒՍ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Այի մահալէսի, 38

Խմագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

منظومهٔ افكار
ارمنيجه بوى وسياسى غزته‌در
صاحب امتيازى : اوحانس فريد
ادارهٔ‌خانه‌سى : باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԱՆՐԺԵԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Դրսեւորմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմաններ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Մինչեւ «Մանզումէ»ի այս ընթերցողներուն յատակէ, որոնք թիւ 431էն սկսեալ թերթ կը դնեն։ Աշխարհաբար Նարեկը բացէն պիտի չծախուի։

ՄԱՐԱՊԵՏԻՆ ՏԵՂԸ

Հրապարակագրութեան մէջ երբեմն մանր պարագաներ կան, որոնք չենք կրնար խուսափիլ, հակառակ մեր ամենդականութեանէ՝ քարոզիչ պատուելի մը անհաճոյ դիրքէն չեղելու ձգտումներուն, որովհետեւ ան նոյն իսկ դեանքն է, Իրողութիւնը, որուն անտեսելի պարտադրումներուն ստիպումը միւս չենք կրնար գալ անցնիլ։

Մեզի համար այս անխուսափելի կացութիւններէն մէկն ալ բարեգործական կոչեր ընելն է, աղքատաբարեկան գործեր կամ փաստաբանութիւններ գրի՝ գրելը, անոր համար որ, ան գոյութիւն ունի և ունեցած է, սկիզբէն մինչեւ այսօր և վա՛ղն ալ, ժամերու բեմերուն վրայ, լրագիրներու սիւնակներուն և գիրքերու էջերուն մէջ։

Ժողովուրդ մը, ամբոխը, որքան ալ քաղաքակիրթ ըլլայ տոյլ մը բացարձակ։ ան իր քմահաճոյքները ունի, մոլութիւնները, ընութենէն ժառանգուած, որոնք կը չսահագործուին հաճելիօրէն, ի նպաստ ոեւէ օգտակարութեան, բարեգործութեան մը, որուն հնար ուղղակի դիմումներ պիտի կրնային մերժուիլ, ընկրկիլ և լքուիլ ապաստաբար, քանի որ ձանձրոյթը ամէնէն յուժ՝ հաւաքականութի՛ն մը ներսը կը սողոսկի, և կ'աքացէ, կը խորտակէ այն ատեն իրեն ներկայուած ոեւէ բան, իր խաղալիքներն տաղտկացած տղի մը պէս։

Այս բանին ուղղակի ապացոյցները չեն այսօր ինքնաբերաբար կատարուած բարեգործութիւններուն ոչնչութիւնը, դադրումով, փոխարինութիւնով կատարել տրուած, կամ ժամանցի մը փոխարէն գանձուած նպաստներուն զգալի առաւելութիւնը։

Աղքատախնամներու ներկայացումները չատ թարմ են և անոնց հաստոյթները պէտք եղածէն աւելի կարկատուն։

* *

Այն օրէն ի վեր, ուր Գալֆեան Որբանոցի միակ խնամակալը, միակ նպաստաւորը և բարերարը, վերնպաստաւորը ամէն ինչը, Երանուհի մարպետը անկողին ինկաւ անզգայ վիճակով, կարիուածի մը պրկումներուն տակ, այդ կղզիացած հաստատութիւնը զգալի պէտք մը բացաւ, դատարկ, նպաստակարօտ վոսս մը ցցուց հասարակութեան և խնդի՛ր հանեց լրագրութեան մէջ։ և ան որ մինչեւ այդ օրը հապիւ տարին մէկ երկու անգամ կը միշտակուէր լրագրական սիւնակներուն մէջ, հիմայ, ամարտ՝ն՝ուն օրը, քանի մը տող ունի իր մասին, կամ նուիրատուութեան մը արձանագրութեան, կամ պէտքի մը շեշտումին կամ հուանդ մարապետին վիճակին վրայով։

Հակառակ պատրիարքական հրաւէրներու և լրագրական շեշտումներու եղած նուիրատուութիւնները դեռ մարապետին ինքնագլուխ գործունէութիւնովը հայթայթուած նպաստին չե՛ն կրցած զուգընթացել, և միշտ բաց կը մնայ անոր տեղը և պիտի մնայ ալ, քանի որ Երանուհի մարապետ, կնկան մը, մ՝օր մը բոլոր գթոտ և բուղխ սիրտին միացուցած էր այրական կորով մը և յանդուգն աշխատութիւն մը, որ զինքը մինչեւ բռնի դրամ կորզելու, ակամայ բարիք կատարել տալու կը մղէր ոեւէ ծանօթ կամ անծանօթ անձի։

Եւ ասոր համար իր տեղը մի՛չ բաց, միշտ պակս պիտի ըլլայ և անդարմանելի կորուստ մը՝ այդ որբանոցին համար որ ապրուստի ուրիշ միջոց չունի գրեթէ։

Երանուհի մարապետ անկարո՛ղ պիտի ըլլայ դեռ չատ երկար ժամանակ իր պաշտօնին գլուխը անցնելու և ա՛ե մէկը չպիտի գտնուի անոր գործը կատարող։

Ասոր համար է որ պէտք կայ ան՝նա՛նկ միջոցի մը, հաւաքական և ամբողջական անա՛նկ նպաստի մը, որ կարող ըլլայ գոնէ՝ ժամանակի մը համար մարապետին բաց ձգած տեղը լեցնել և ապասել չտալ օրը օրին չորս հովերէն բերուած պզտիկ նուէրներու որոնք պէտքին թարմութենէն կը զրկուին և վաղը կրնան դադրիլ։

Միջոցները չեն պակսիր այդ բանին համար, հանոյալի միջոց մը՝ որ պիտի դրդէ հասարակութիւնը նպաստել այդ հաստատութեան՝ զբօսանքի մը փոխարէն։

Պարահանդէս մը չպիտի առաջարկէինք քանի որ ան կրնայ անյարմար և անպատշաճ միջոց մը նկատուիլ։

Այս տեսակ պարագաներու մէջ թատերական ներկայացում մը ամէնէն յարմարը պիտի ըլլար։ Աղքատախնամ մարմիններու ըրածին պէս, որմէ քիչէն քիչ 100 ոսկիի հասոյթ մը պիտի գոյանար մէկ անգամէն, առանց ձանձրացընելու, առանց տաղտկացնելու ժողովուրդը իր բարեգործութեան մէջ։

Ասիկայ առաջարկ մը՝ է, և գործադրելի, ամենակարելի՝ ապրանքագայ մը, զոր չատ դիւրութիւնով պիտի կրնան գործադրել որբանոցին արդի խնամակալները, եթէ երբեք իրենց հոգողութեան յանձնուած այդ հաստատութեան զգալի խնամք մը շաղալելու փափաքը ունին ճշմարտապէս, բան մը՝ որուն չենք կրնար տարակուիլ։

Արդի խնամակալները իրենց ծանօթ և յարգուած դիրքովը երբ այս տեսակ ձեռնարկի մը մատիր ըլլան, իրենց աջակցելու փափաքող, ձեռնու անձեր քիչ չէ՛ որ պիտի գտնուին ապահովաբար, Ս. Պարարարքէն սկսելով, որովհետեւ իրենք իրր հայ համայքին սիրուած պաշտօնեաներէն մէկ երկուքը, ազդեցութիւն ունին հայ բոլոր շրջանակներուն մէջ՝ ալ, հարուստին և միջնակարգ դասակարգին մէջ, որոնք չպիտի մերժեն քնաւ ոեւէ այդօրինակ դիմում։

Թատերական ներկայացումի մը սարքումը չատ դժուար բան մը չպիտի ըլլար, և հասոյթի մասն ալ ոչ արհամարհելի։ որովհետեւ որբանոցի մը նպաստին արուած ներկայացում մը չատ ցնցող պատահելուն, ամէն մարդ պիտի ուզէր մասնակցիլ անոր, երբ քիչ մը աւելի փայլուն ընել աշխատուէր։ Մենք մեծ յոյս ունինք որ Մնակեան զգալի զեղչ մը կրնայ ընել իր վարձքին վրայ և հայ ծանօթ երաժիշտներ ալ — որոնցմէ մէկ երկուքը արդէն պարտաւորակամութիւն կը յայտնեն — ձրիաբար կրնան նուագախումբ մը կազմել միջնարարներուն համար։ Ալ ինչ կը մնայ անդին. մինակ կամքը, խնամակալներուն կամքը, որոնք ապահովաբար չպիտի արտաքսուին ոեւէ միջոց՝ որ պիտի կրնայ միայն դժբաղդ Մարապետին՝ իր բացակայութիւնովը բաց ձգած տեղը լեցնել՝ ժամանակի մը համար։

ՑԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ծ. ԽՄԲ.— Մեր մասին ալ ամէն աջակցութիւն սիրայօժար պիտի ընծայուին այս տեսակ պարագայի մը մէջ, մեր կարողութեան չափով։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ
թարգմանեց ՊԱՍԻՄ

«Մանզումէ»ի 431 ուրբաթ օրուան թիւէն սկսեալ սկսանք հրատարակել իբր թերթօն՝ «Մանզումէ»ի երրորդ երեսին մէջ։

(ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ ԹԻՒԵՐԸ)

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ԻԶՄԻՐԷՆ

(Թղթակցութիւն «Մանզումէ»ի)

Հայ ընթերցասէրն ու իր տեղեկագիրը.— Ներսէսեան Որբանոցը մնայուն.— Ս. Լուսաւորչեան Որբանոցի Հոգաբարձութիւնը ու իր անփութութիւնը.— Մնայուն բժշկի առթիւ։

Իզմիր 26 Սեպտ. 1902

Անոնք որոնք առիթը ունեցան տեսնելու միամեայ տեղեկագիրը քաղաքիս Հայ Ընթերցասէր՝ տարկոյս չի կայ թէ լաւ գաղափար մը կազմեցին այդ հանրութեան օգտակար վայրին և անոր աշխատասէր Տնօրէն Խորհրդոյն վրայ։ Արդարեւ անարդարանալի է Ընթերցասէր Վարչութեան հազուագիւտ գործունէութիւնը՝ հաստատութիւնը նախանձելի կացութեան մը հասցնելու համար։ Եւ իրօք Զմիւռնիոյ Հայ Ընթերցասէրը այսօր կրնայ նախանձը շարժել միւս նմանօրինակ հաստատութիւններուն թէ ունեցած թանգարանին ճոխութեամբ որ արդիւնք է օրուան Վարչութեան գովելի ջանքերուն և թէ ներքին կարգ ու կանոններուն։

Ոչնչի և արդարութեան պարտք մը կատարած ըլլալու համար, հրապարակաւ կը շնորհաւորենք ազնիւ ու աշխատասէր անդամները ընթերցասէր Տնօրէն Խորհրդոյն, իրենց գնահատելի ու միանգամայն եռեան ջանքերուն համար, որոնց փայլուն ապացոյցը կը նկատենք Ընթերցասէր այսօրուան պատուաբեր վիճակը։

* *

Բարերարութիւնը զոր ըրաւ Վսեմ. Մատթէոս էֆ. Պալեոզ ուղղակի ամբողջ հասարակութեան սրտին ազդեց. ասկէ զատ իր այդ նուէրովը պատճառեցաւ որ Ներսէսեան Որբանոցն ալ մընայուն հանգամանք մը ստանայ՝ մեծ դժբաղդութիւն, այդ հաստատութիւնը անցեալ տարի ճիշդ այս ատեններս փակուած տեսնելու համար գիւղեր ցրուեկ աղօթող մէկ քանի չարամիտ ողորմելիներուն։

Նախախնամական մատ մը կար կարծես Պալեոզեան Մատթէոս էֆ.ի բարեգործութեան այդ մեծ, ու գովեստի իրաւամբ արժանի գործին մէջ, ի դերեւ հանելու համար վերոյիշեալ չարամիտներուն ուրախութիւնը։

Որբանոցի Վարչութիւնը նպատակ ունի քանի մը կարեւոր նորոգութիւններ ընել, որոնք են Որբանոցի վերի յարկին փոքր ննջասենեակները երկու ընդարձակ ննջասենեակներու վերածել, և վարի յարկին մէջ ալ ուրիշ կարեւոր մասներ աւելցնել։

Ապրի՛ն բարերարները։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գալով, տակաւին ոչ ներքին տեսչի ընտրութեան ձեռնարկած ունի, և ոչ ալ Հիւանդանոցին մէջ մնայուն թոչակաւոր բժիշկ մը կարգելու անմիջական պէտքին հոգ կը տանի։ Կ'երեւայ թէ Գարտիսարցի Գէորգին անձնասանութիւնը դաս չէ եղած իրեն, և քաւականացեր է լսանուս նայելով, հաստատութեան սենեակներէն մէկ քանիներուն պատուհանին երկաթեայ վանդակներ անցընել տալ, որպէս զի այս կերպով անմնասանելիին առաջն առնի։

Ի՞նչ հիանալի անօրէնութիւն։ ։ ։ Հոգաբարձութիւն ըլլալէ ետք ատանի Հոգաբարձութիւն ըլլալու է։

Եթէ այդ պարտաճանաչ։ ։ Հոգաբարձութիւնը մոռցաւ զոնը, մենք և բոլոր թերթ կարդացողները չմոռցան և չպիտի մոռնան որ «անմիջական հետեւանքն էր Հիւանդանոցին մէջ մընայուն բժիշկ չգտնուելունը»։ Հետեւապէս, Հոգաբարձութիւնը եթէ կ'ուզէ ազատիլ քննադատութենէն արդաբարդ՝ փէն, թող իսկոյն մնայուն բժիշկ մը կարգելու ետեւէն իյնայ, որուն վրայ արդէն մասնաւոր յօդուածով մը խօսած էր «Մանզումէ»։

ՆԱՎԼՈՒՈՆՑԻՆ

"ՀԷՐՇԻՎԷ,, ՆԵՐՈՒՆ ԾՈՒՐԸԶ

Հետեւեալ նամակը ղրկուած է «Մանզումէ»ի խմբագրութեան.—

Տէր,

Անցեալ օր, «Մանզումէ»ի 442 թիւին մէջ, Մայր-եկեղեցիի «էրէրիվէ»ներուն խնդիրը կար, որուն մասին վճիռ արձակած էիք ի նպաստ ատաղձագործի մը։

Արդարութեան պարտք կը համարիմ ըսել թէ արդար չէր Ձեր այդ վճիռը, որ միակողմանի դատմամբ արձակուած էր։ Բնական է որ դատ մը միշտ երկու կողմ կունենայ և դատավճիռն ալ երկու կողմը միանգամայն լուսելէ ետքը կը տրուի։ Շատ քիչ անգամ կը պատահի որ միայն մէկ կողմը լսելով տրուած վճիռ մը կատարելապէս արդար ըլլալու բաղդին կը հանդիպի։ (Վերը ըսածիս դէմ ալ չակերտին մէջ գտնուած անջրպետը սա հաստատումին կը յանգի թէ էֆենտիներնը որ սանձ մըն է ժողովուրդին վրայ, պարզապէս ջրէի մըն է։ Թէ՝ մեծ ծառայութիւն մը եղած պիտի ըլլար Աստուծոյ համար եթէ պատուէրնը այն թուղթերը, որոնց վրայ իր դիտողութիւններն ու զննութիւնները կը նշանակէ Տօքթօրը։ Ու եղերերգութիւնը կը սասկանայ, որովհետեւ հակառակ Տօքթօրին վաթսուն տարեկան ու Քլօթիւրին քսան-քառասունկ տարեկան ըլլալուն, հիմա, զիրար կը սիրեն ամենը, ո՛չ թէ պարզապէս իբրեւ ազգականներ, այլ այնպէս՝ ինչպէս զիրար կը սիրեն այր և կին։ Այդ սէրը գտնուելիս մը կը բարդէ պայքարին վրայ ու կը փութացնէ չախչախումը։

Թափառկոտ ու անհանդարտ միշտ մութին մէջ խարխափողներու մէջ՝ էն բարձր դիրքը կը գրաւէ Էմիլ Զոլա, վստահ ինքզինքին ու իր վարդապետութեան, միւսնոյն ատեն անդրդուելի ու գրեթէ անվրդով իր յոռետեսութեան մէջ։ Մեծ տաղանդ մը դանդաղ՝ բայց անագին զնող զգացումներու ապրեցուցիչ կարողութիւն մը, ապրեցուցիչ՝ որովհետեւ գրեթէ անաարբերութեան է որ կը հաւասարիան, ժողովուրդին ու իրերու հաւաքական հոգին տեսնելու այն ատիճանի եղական, ա՛յն ատիճանի բացառիկ կարողութիւն մը, որ միանքանչելագոյն, հաւատքի, անմահութեան պէս ըմբռնումներու դիտակցութիւնը կ'ուսնայ մարդ,— առաջ վազող ժողովուրդին՝ ցուցակցութեան ծիծաղ մը ունի լոկ։ Մարդուն երբեմն զարմանալը կուգայ անոր վրայ, եթէ կարելի է այդպէս ըսել։ Շատ աւելի աղէկ պիտի հասկցուէր եթէ վերացական այլազան հարցերու լուծումին ֆրէյլիՆիՆը ճանչցած չըլլար։ Բայց ան կ'ըսէ որ զանոնք լուծելու պէտք գոյութիւն չունի, բան մը որ բացարձակ մեղանչում մըն է ստուգութեան դէմ, որովհետեւ այդպիսի պէտք մը կայ զորնոյն իսկ իր տան ցարկին մէջ կրնայ գտնել, — շատ հեռուները երթալու հարկ չկայ,—նոյն իսկ իր քեռաղջկան անձին մէջ։ Իր սկզբունքներով սնած այդ դեռատի աղջիկը յանկարծակի կերպով իր ոտքերուն տակ աշխարհի փլիլը կը զգայ։ Իր հոգին մէջ շատ աւելի մեծ թիւով մը հարցեր կը ծնին որոնց ոչ մէկ կերպով կրնայ Տօքթօրը պատասխան մը տալ։

«Չեմ կրնար կենալ հոս,» կը պատայ իր քեռաղջիկը, « կը խեղդուիմ։ բան մը պէտք է գտնեմ, բանի մը վստահ պէտք է ըլլամ. ու թէ դու գիտութիւնդ չկրնար զոհացնել իմ անհրաժեշտ պէտքս, պիտի երթամ ուրիշներու, որոնք ոչ միայն պիտի զոհացնեն զիս ու բացատրեն ամէն ինչ, հապա երջանիկ ալ պիտի ընեն զիս։ Եկեղեցի՝ պիտի երթամ»։

Ու կ'երթայ ալ։ Վարպետին ուսադրմանումներու գ

պատակայարմարութեան տրդի պայմաններուն։

Ասոր կցուած էր Սամաթիացի Նուսուգ անուն յոյն ատաղձագործի մը մէկ առաջարկը, — «չէրչիվէ»ները ուրիշ կերպով մը չինելու մասին, — և անոր մերժումը, առանց իր խօսքին մտիկ ըլլալուն, և առաջարկին նկատողութեան առնուելուն։

«Զէրչիվէ»ները ծրագրուած էին չինուիլ, կէս տեղէն միայն բացուող, և վերի կողմը բոլորովին գոց։

Արդ. տարբերութեան կամ բժշկութեան դասընթացքի մը հետեւած ըլլալու պէտք չի կայ, գիտնալու համար թէ, տա տեսակ «չէրչիվէ»ի մը ձեւը, երբե՛ք ճիշդը չէ՛, և անոր տանկի չինուելուն երբե՛ք պատճառ մը չի կայ,—ճիշդը ցոյց տրուելէն ե՛տքն ալ։

Թէ ի՞նչ պիտի ըլլար տա սիալանքին տրդիւնքը, — մա՛նաւանդ Մայր եկեղեցիի պէս ժամի մը մէջ, — չեմ գիտեր թէ բացատրելու պէտք ունի՞, ու և ի՞նչպէս մարդու համար։

Արդիւնքը տա՛ պիտի ըլլար, ինչպէս Մայր Եկեղեցիի, նոյնպէս ու և է ուրիշ տեղի համար, ուր մեծամբոխ բազմութիւն մը կը խնուի։ — Ապականուած օդը վանելու համար, երբ պէտք ըլլար փեղկ բանալ, պատուհանին վերի կողմը պիտի կրնար բացուիլ միմիայն։ Ապականուած օդի դանդաղած մը, ու և է շրջափակի մը վերի կողմէն չփոխուելուն, այդպէսով կարելի չպիտի ըլլար զայն մաքրել, բացարձա՛կապէս, այլ պատուհանին վարի կողմը բացուելով, օդի հոսանքը, (քարանթ'էր) անխուսափելի՛ կերպով, պիտի վնասէր ժամերգներուն։

Շատեր անձամբ դիտել կուտան թէ, պատուհանին ետեւի կողմը երկաթ ցանց մը գտնուելուն, անկարելի է վերի կողմն ալ շարժական փեղկ մը չունենալ։ Բայց պէտք է մտածել անգամ մը թէ՝ ատաղձագործութիւնը ունի առանկ հնարքներ, որոնց ձեռքէն բա՛ն չազատիր։

Հիմա՛։ Իրերու այսպէս յստակ պարզութեանը մէջ, չեմ գիտեր թէ ո՛րն է ասոր «անարդար վճիռ» ըլլալու հանգամանքը, ինչպէս կը վճռէ, յարգելի նամակագիրը, որ կը վճռէ մինակ, առանց փաստարանութեան։

Մնդիրը իր այս վիճակին մէջ, դեռ «չէրչիվէ»ները ատաղձագործին չապըսպըրուած, յիշուած Ցոյն ատաղձագործը ծրագիր մը կը ներկայացնէ։ Մրագիրը կը մերժուի նախ ճարտարապետին կողմէ, — առանց պատճառի, և մի միայն իր ճարտարապետական տաղանդին անչքացում չբերուելու համար) — կը մերժուի նաեւ, — դա՛ռնալ ատանց պատճառի, — եկեղեցիին վերաշինութեան գործին մէջ ձայն ունեցող անձնաւորութեան մը կողմէ, և, նոյնիսկ, ատաղձագործը առանց ունկնդրուելու կը... վռնտուի։

Իմ պնդումս էր այս ընթացքին անիմաստութիւնը։ Կրնային, և պէ՛տք էին, նկատողութեան առնելՑոյն ատաղձագործին ծրագիրը, և եթէ չհաւնուէր ան, կրնային, և պէ՛տք էին վայելչօրէն մերժել, — թող որ ծրագէրէն մերժուելու ... և է, քայց ա՛ և է պատճառ մը չի կայ մերժելը, և ան բան փոխանցուած մը չի՛ կրնար։

Եղածը եղած է, ու այսօր Մայր Եկեղեցիին պատուհաններուն «չէրչիվէ»ները Սամա՛ղ չը չինուի, կը չինուին այն տեսակ ձեւով մը որ և ո՛չ մէկ տեսնողէ եղանչն պէտք է, հանրային հաւաքավայրի մը համար, — ասիկա խօսք չի վերցներ երբեք, — և որուն սանակ ըլլալուն և ո՛չ մէկ Հայ կրնայ հաւանութիւն յայտնել, — երբ խնդիրը անհատական չէնքի մը վրայ չէ, այլ Մայր Եկեղեցիի մը, — և ո՛չ մէկ Հա՛յ։

Ասիկա՝ է գործին ողբալի ու միանգամայն անհանդուրժելի կողմը։

Ասանկ պէտք չէ՛ր որ ըլլար, Մայր եկեղեցիին էն կարեւոր մէկ գործը, որուն սխալը ամէն օր մարդոց աչքին մէջ պիտի մտնէ։

Պէտք չէ՛ր, որ ըլլար, որովհետեւ և ոչ մէկո՛ւն իրաւունք տրուած է, սխալը տեսնելով մէկեղ, նորէ՛ն գործել զայն, քահանայի մը կամ յամառութիւն մը առաջ քաշելու համար, ան ալ Մայր Եկեղեցիի մը գործին մէջ։

Խուսափումի խօսք չի կա՛յ սա՛ռ առղեւ։

ԵՆՈՎ ԱՐՄԷՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

15 Հոկտ. 1902

Ֆրանս. 3% (3% Français)	100	07
Ռէժի (Tab. Turcs)	360	—
Գոնսոլիտ. (R. Turque D.)	28	37
Երկաթուղի (Lots Turcs)	122	—
Պանգ. Օթթ. 1 52(Banque Ott.)	590	—
Թրանսվալ (Transvaal)	149	—

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ
Թարգմանեց ՔԱԼԻՄ
ԵԱՐԴԱԼ ԵՐԲՈՐԴ ԵՐԵՍԸ
ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ ԹԻՒԵՐԸ
18 --120

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը հետեւեալ պատասխանը տուաւ ոչնորհակալութեան ուղերձին, զոր գերիներու վճռամամն դէմ կազմուած համաժողովին նախագահը ուղղած էր իրեն.

«Տէր Նախագահ. խիստ զգածուեցայ այն հեռագիրէն զոր ուղղած էիք ինձ, համաժողովին անունով, շնորհակալ ըլլալու համար Ֆրանսական կառավարութեան, որ նախաձեռնարկ եղաւ առաջին միջազգային ժողով մը հիմնելու։ Ցայտնելով իմ ջերմագին շնորհակալութիւնս, կը մաղթեմ անգամ մը ալ որ ձեր բարեգործական և մարդասիրական ձեռնարկը իրականանայ։»

ԷՄԻԼ ԼՈՒԲԷ

Այս համաժողովին առաջին նիստը տեղի ունեցաւ հոկտ. 9ին Ֆրանքֆորթի մէջ, ուր երեք կարեւոր որոշումներ արուեցան մանկամարդ աղջիկները կամ կիները խաբելով ծախողներուն դէմ։ Երեք տարի ետքը պիտի գումարուի համաժողովը անգամ մը ալ Բարիզի մէջ։

ԻՆՁՐՎ ՊԱՏԵՐԱԶՄԵՑԱՆ ՊՕԷՐՆԵՐԸ

Հետաքրքրական է գիտնալ թէ, Պօէրները ամբողջ երեք տարի տարի ինչո՛վ պատերազմեցան։ Գերմանական թերթերը, վաւերական աղբիւրէ քաղելով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հրատարակեն։

Թրանսվալի գանձին մէջ գտնուած 10 միլիոնի պահեստի գումարը պատերազմի ծախսուեցաւ նախ պատերազմի պարտաստութեանց համար։ Օրանժի կառավարութիւնը արդէն աղքատացած էր այն օրէն երբ ոգեւորմանի հանքերը Անգլիացի վաճառականներուն ձեռքը անցան։ Պատերազմին սկիզբները Թրանսվալի կառավարութիւնը 19,200,000 Ֆր.ի առուէ ունեցաւ 5655 քիլօ ոսկի յարքունիս գրաւեց և պատերազմի տունն ալ 12 ոսկեհանքերէ 67,425,805 Ֆրանքի չափ ձեռք ձգեց։ Պօէրները՝ Պատերազմին մինչեւ վերջը՝ ոսկեգրամ վճարեցին Բարթուկէզի սահմանակից երկիրներուն, ռազմամթերքի և ուտեստի հայթայթման համար։ Ագարակի, հունձքի, արջառի և երկրագործական գործիքներու ընդհանուր գումարը 30 միլիոն անգլ. ոսկի էր։ Ահա այսպէսով է որ, Պօէրները գէշ ազէկ կրցան պատերազմիլ։

ԲՈՒՊԱՑԻ ՄԷՋ

Գերմանիոյ կողմէ Բուպայի մէջ դեսպան մը հաստատուելու մասին անհրաժեշտ դիմումները եղած են արդէն։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան յառաջիկայ ասրուան պիւտճէին մէջ արդէն նշանակուած պիտի ըլլան Հավանայի մէջ գերման. դեսպան մը հնամար հարկ եղած ծախքերը։ Դեսպանը պիտի անուանուի Գերմանիոյ դիմումէն անմիջապէս ետքը։ Անգլիա Հավանայի մէջ իր դեսպանը հաստատելու խնդրին մէջ ժանկին ամենափ փութկոտ գտնուեցաւ որ, նոյն իսկ այդ մասին նախապատուութիւն մը ստացաւ Միացեալ Նահանգներու կառավարութենէն։ Գերմանիայէ զատ հիմա չի կայ ուրիշ եւրոպական տէրութիւն մը որ պէտք ունենայ միջոցներ ձեռք առնելու, Բուպայի մէջ դեսպան մը ունենալու համար։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍԻԱՄ

Գերման թերթերը և անգլիական կարգ մը ուրիշ լրագիրներ Ֆրանսայի դիւանագիտական մեծ յաջողութիւն մը կը նկատեն Ֆրանքֆուրթեան նոր դաշնագրութիւնը և կ'ըսեն. «Մայրագոյն Արեւելքի մէջ, Անգլիոյ հետ խաղացած իր խաղին միջոցին, Ֆրանսական դիւանագիտութիւնը մեծ յաղողութիւն մը ունեցաւ։ Երկու նոր նահանգներու և Մեծ-Լիճին եզերքը գրաւուած երկրին ձեռք ձգուելովը, Ֆրանսա ոչ թէ կը դնէ Սիամի կեդրոնը եւ իրեն առնէ կը բանայ Պանքոքի ճամբան, որուն կը սահանայ մեծապէս։ Շանթապումի պարպուիլը ո եւ է կարեւորութիւն չունի ձեռք ձգուած նոր հողերուն քով։ Ֆրանսա մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն, կրնայ հրաժարիլ այդ քաղաքէն որ ռազմագիտական կարեւորութիւն չունի իրեն համար։ Սիամի հետ վաճառականութիւն ընող բոլոր ազգերը, մանաւանդ Գերմանիա, պիտի մնասուին այն պայմանէն, որուն համաձայն Մէքոնկի հովիտին մէջ եղած բոլոր ձեռնարկները Ֆրանսացիներու վերապահուած պիտի ըլլան։ Կարելի է առանց 'սխալելու հաստատել թէ Մ. Տէլքասէի քաղաքականութիւնը մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է։» Գերմանական ուրիշ թերթ մը կը կարծէ թէ նոր դաշնագիրը մեծապէս նպաստաւոր է Ֆրանսայի։ «Գերմանիա, կ'ըսէ այդ թերթը, ո եւ է առարկութիւն չունի այդ դաշնագրին դէմ, որքան ատեն որ Սիամի հետ ունեցած իր վաճառականութիւնը չէ վնասուած։ Գերմանիոյ համար կարեւորութիւն չունի թէ Ֆրանսա քաղաքական գերակշռութիւն ձեռք ձգած է Սիամի մէջ։»

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ֆրանսացի եպիսկոպոսներուն՝ կրօնական միաբանութեանց խնդրին համար տուած ուղերձը հետեւեալ եզրակացութեան յանգեցաւ. «Ֆրանսա Վատիկանի հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ունի՝ հիմնուած դաշնադրութեան մը վրայ։ Եթէ ցոյց տրուած անպատեհութիւնները այս ու այն կէտին նկատմամբ իրական բան մը ուներ նին, միջոցը կայ զանոնք Վատիկանի ներկայացնելու, որ տրամադիր է լուծելու նկատողութեան առնել և —եթէ հարկ ըլլայ— անհրաժեշտ դարմանները ընել։ «Քոնքորտան» նոր երբեմն կրօնական խաղաղութիւն պարգեւեց Ֆրանսայի, այսօր ալ կրնայ զայն պահպանել, պայմանով որ ուղղամտութեամբ մեկնուի ու գործադրուի ան։ Այն օրը երբ կառավարութիւնը, հաւատարիմ մնալով փառաւոր աւանդութեանց, Հռոմի հետ համախորհուրդ ձեռնարկէ Ֆրանսայի կղերական միաբանութեանց կացութիւնը կանոնաւորելու, նախապաշարեալ միտքերն ալ եթէ արդար ըլան, պիտի տեսնեն թէ այդ հաստատութեանց գոյութիւնը և անոնց օրինաւոր զարգացումը համապատասխան են Պետութեան բոլոր իրաւունքներուն, առանց անոնց գործելու ազատութիւնը կաչկանդելու։ Մեր համոզմամբ, ատիկա կարելի ու խաղաղ միակ լուծումն է մեզ անջատող վէճին։ Երանի թէ յաղողեր առաջը առնելու խղճի այն անպղծելի կռիւներուն զոր պիտի կատարէինք. նաև այն բուռն յեղաշրջումներուն որոնք տեղի պիտի ունենան և որոնցմէ կ'ուզենք խնայել մեր երկիրը։ Երանի թէ կարենայինք այդ քաղաքի հաշտութեան առաջին հիմերը դնել, ներդաշնակ ըլլալով և ընկերական կեանք չը[illegible] մեծ մասին, որոնք իրենց յոյսը դրած են ձեր արդարութեան և հեռատեսութեանը վրայ»։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերման գաղթական ժողովը հոկտ. 10ին բացուեցաւ Խորհրդարանի շէնքին մէջ։ Ներկաներուն մէջ կը գրանուէին քանի մը նախարարներ և այն անձերը, որոնք կը վարեն գերման գաղթական շարժումը։ Մէքլէնպուրկ-Շվէրինի Ժան Ալպէր դուքսին տասանամեայ կարճ բանախօսութենէն յետոյ արտաքին գործոց նախարար պարոն Ռիխթոֆէն Վիլհէլմ կայսեր ու նախարարապետ Կոմս Պիւլովի անունով բարի գալուստ մաղթեց համաժողովին անդամներուն։ Պարոն Ռիխթոֆէն ըսաւ թէ պէտք է Եւրոպայի սամանները անդին անցնել նպաստաքները, հոն, ուր ժողովուրդներու տնտեսական շահերը կը մրցին իրարու հետ։ Նախարարը յարեց թէ Գերման կառավարութեան գաղթական ու անդրծովեայ քաղաքականութիւնը պարզապէս արտայայտութիւնն է աս իրողութեան թէ Գերմանները կ'ուզեն խաղաղօրէն պայքարիլ, ձեռք ձգելու համար այն դիրքը՝ որուն տիրանալու իրաւունք ունին իբր զօրաւոր տէրութիւն մը, իրենց վաճառականութեան ու ճարտարարուեստին զարգացման պատճառաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 14 հոկտ.—Այսօր կատարուեցաւ Ֆրանսայի Խորհրդարանին վերբացումը։ Երեսի. Ժողովին նիստերանցքներուն մէջ կէս օրէն սկսեալ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր։ Բուռն վիճաբանութիւններ կը կատարուէին կրօնական միաբանութեանց օրէնքին գործադրութեան նահանգներուն մէջ գործած ապաւորութեանը վրայ։ Կէս օրէն երեքուկէս ժամ ետքը, տանտնապետ Մ. Լէոն Պուրժուա բացաւ ատեանը։ Բոլոր նախարարները ներկայ էին։ Ատենապետը ծանոյց թէ կարգ մը հարցապնդումներ ստացած է կրօնական միաբանութեանց օրէնքին կիրառմանը մասին։ Նախարարապետ Մ. Բոմպ, կառավարութեան անունով խօսելով, ըսաւ թէ կ'ընդունի անմիջական վիճաբանութիւնը և թէ մէկ անգամէն պիտի պատասխանէ բոլոր տանտնաբաններուն. բայց պահանջեց որ եւրոպական վիճաբանութիւնը չապատնուի։

Մ. Ֆորէի ճառէն ետքը, տանտապետ Մ. Լէոն Պուրժուա ծանոյց թէ եւրոպական նախարար Մ. Ռուվիէ ներկայացուցած է եւրոպացոյցին ծրագիրը։ Եւրոպական նախարարը, պարզելով իր ծրագիրը, ըսաւ թէ սկզբնական բացը 207 միլիոն Ֆր. էր, բայց կարգ մը զանազան գործողութեանց և զեղչերու չնորհիւ, ներկայացուած ծրագիրը 11 ուկէս միլիոն Ֆր.ի հասոյթի յաւելում մը ունի, որուն 11 միլիոնը պիտի գործածուի գանձային տոմսերու գլխավճարին։

—Այսօր տեղի ունեցաւ Ֆրանսայի Երեսի. Ժողովին բացումը։ Եւրոպական նախարար Մ. Ռուվիէ ներկայացուց 1904ի եւրոպացոյցը, ուր ծախք նշանակուած է 3,575,000,000 Ֆր. և հասոյթ՝ 3,575,500,000, որով 500,000 Ֆր. հասոյթի յաւելում կայ։ Ցետոյ Մ. Պանարիասու առաջարկեց նախարարները մեղադրանութեան ենթարկել՝ միաբանական վարչարարները փակելով օրէնքը բռնաբարած ըլլալնուն համար։ Երեսփոխանը ստիպողականութիւն՝ ուզեց իր առաջարկութեանը համար, բայց այդ պահանջումը 53ի դէմ 414 ձայնով մերժուեցաւ։ Ժողովը յետոյ ձեռք առաւ միաբանական վարչարարներու համար եղած հարցապնդումները։ Մ. Մ. Էնար և Տընէն պարաւեցին փակումը և բողոքեցին այն խօսքին դէմ թէ փակման հակառակութիւնը՝ հանրապետական կուսակցութեան հակառակորդներուն գործը եղած ըլլայ։ Վիճաբանութեան չարունակութիւնը հինգշաբթի (այսօր) օրուան յետաձգուեցաւ։

—Պոթա ու Տէվէթ զօրավարները կէսօրէն ետքը այցելեցին Լուվրն ու քաղաքապետութեան պաշտօնարանը, ուր ընդունուեցան դեր-Նախագահ՝ Մ. Լուբէօնի և խորհրդականներուն կողմէ։ Զօրավարներուն ի պատիւ արուած սեղանին ատեն, Մ. Լուբէօնէ ճառ մը արտասանեց, կոչում ընելով բոլոր Ֆրանսացիներուն ի նպաստ պատերազմին զոհերուն։ Պոթա չնորհակալութիւն յայտնեց յուզեալ չեչտերով։ Զօրավարները փողոցներուն մէջ խանդավառութեամբ ողջունուեցան ժողովուրդին կողմէ։ Տըլարէյ հիւանդ ըլլալով օթէլէն դուրս չելաւ։

—Զօրավարները վաղը (երէկ) Պէրլին կը մեկնին։

—Ցունասատանի Թագաւորը Բարիզ հասաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.— [illegible] լուրը թէ Սերպիոյ նախարարութիւնը հրաժարած է։ Վաղը, Ալեքսանդր Թագաւորը Նիշէն վերադառնալէն ետքը, վերջնական որոշումի պիտի գար։

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ Խորհրդարանը այսօր վերաբացուեցաւ։

—Պոթա զրավարը հեռագրեց պոէր զօրավարներու ընդունելութեան համար Պէրլինի մէջ կազմուած յանձնաժողովին թէ, ինք ու ընկերները հինգշաբթի Պէրլին պիտի մտանեն և մինչեւ շաբաթ օր միայն պիտի կրնան կենալ, որովհետեւ կարեւոր գործերու համար ստիպուած են նորէն Անգլիա երթալ։ Պոթա կը խոստանայ սակայն, դարձեալ Գերմանիա երթալ ուր մտադիր է հրապարակախօսութիւններ կատարել քանի մը քաղաքներու մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Նախագահ Մ. Լուպէ Բարիզ դարձաւ։

—Հիւսիսի հանքագործները յանձնարարեցին Մ. Մ. Պալի և Լամենսէն երեսփոխանութիւն, որպէս զի այսօր Խորհրդարանը վերաբացուելուն հանքագործներու հանգամանքը թողկ տրուելու մասին օրինագիծ մը ներկայացնեն։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հանքաքարի գինը ամէն օրա կը բարձրանայ, վասն զի մեծաքանակ ածուխ կ'արտասուի Ամերիկա։ Լիվրբուլի ու Բարտիֆի մէջ բազմաթիւ նաւեր ածուխ կը բեռցնեն։

ԹԷՎԱԾԻՀԱԹ

Սկիւտար Պիտայէթ Մաշքէմէսի միւտտաի ումումի մուավինիեի՝ Տրապիզոն վիլայէթի Իսթինաֆ Մաշքէմէսի էզա տարիէսի բէիսի Եուսուֆ Բէյֆան էֆենտիյէ,

Երզրում վիլայէթի Իսթինաֆ Մաշքէմէսի էզա տարիէսի բիսէթի՝ Գաթէմունի վիլայէթի Իսթինաֆ Մաշքէմէսի միւտտաի ումումիսի իզզ. Համտի էֆ.յէ Թէվֆիզ պուրրուլմուշ վէ մուամիլէյիմանէն Եուսուֆ Բէյֆան էֆ. զաթէն մուհալլէֆ օլտուղը կիպի, Համտի էֆենտին տախի պու քէրրէ էմրը Թահրիֆի մահալլեսնա Թէպլիղ վէ ինպա գելմէսնէզ տրը։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻԷՅԵ

Մայէի Թէսիլիաթվայէի հաղրէթը Բատիշահիտէ, Երզրում վիլայէթի տախիլինէ միէճատէյէն քիւրտ օլտուղունան Վէլի Պաշա Թէլէկրաֆ վէ բօսթա մէրքէզինէ մուխապէրաթա միւպաշիրէթի օլտուղը կիպի, տահի վէ Թահիւալի մէքթուպկա իլէ էմանէթ տախի գաստրլ վէ Թէքաթի օլտուճաղը բօսթա վէ Թէլէկրաֆ նէզարէթը ալիմտարտան պիտարիմիզ տիր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՏՍՊԱՐԱՆ.—Ինչպէս յայտնի է Վեհ. Սուլթանը բարեճաճած էր հրամայել որպէսզի տնոք և աղքատ տղոց համար պատսպարան մը հաստատուի ուր կարենան նաև ուսում առնել։ Կայս. Իրատէ մը նաև հրամայած էր այդ բանին համար առժամեայ չէնք մը վարձել մինչեւ նորի մը հաստատումը։ Մնդիրը մեծ-եպարքոսութեան կողմէ կրթական նախարարութեան յանձնուած ըլլալով, այս վերջինը իր մատուցած մէկ ծրագիրովը կ'ըսէ թէ Պոլիս Շահզատէ Պաշիի կողմը, Սավֆէթ փաշայի ընդարձակ տունը 3 տարիի համար վարձուած է այդ նպատակով, ուր պիտի կատարուի նոյն հաստատութեան բացումը Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը։ Պատսպարանը Հափսիյէ անունը պիտի կրէ և պիտի ունենայ 7 կարգ և 600 աշակերտ, որոնց պիտի աւանդուի կրօնք, Օսմ. քերականութիւն, Օսմ. և ընդհ. աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն, երկրաչափութիւն, երաժշտութիւն ևն.։ Պիտի գտնուին նաև կահագործութեան, երկաթագործութեան, դերձակութեան, ֆոչկակարութեան յատուկ աշխատանոցներ, կարող վարպետներով։ Պատսպարանը երկու տնօրէն պիտի ունենայ, և երկու բժիշկ՝ պատրաստելու համար ազգական վիճակին հսկելու համար։

Կրթական նախարարութիւնը իր ծրագիրին մէջ պարզած է նաև այդ հաստատութեան մատակարարութեան և վարչութեան կանոնագիրը և ծախքերուն համար յատկացուած հասոյթի աղբիւրները։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը մօտերս Պոլիս պիտի գայ։

ԾՈՎԱՑԻՆ նախարար Հասան Հիւսնի փաշա կատարեալապէս առողջացած ըլլալով, այսօր իր պաշտօնատեղին կ'իջնէ։

ՀԱԼԷՊԻ նախորդ կուսակալ Էնիս փաշա Պոլիս գալու համար իսկէնտիրունէն ճամբայ ելած է։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Նիքոլա Օ'Քոնորի որ Աֆ. Դարտհիարի ճամբով Իզմիր պիտի երթար, Բ. հասած է այս քաղաքը, ուրկէ «Իմօճրն» պատկանաւով կիրակի օր Պոլիս պիտի գայ։ Դեսպանը ճամբան Էսկիշէհիր ժամանելով, ընդունուեր է տեղին գայմագամին կողմէ և այցելեր է քաղաքին այլ և այլ կողմերը։

Իզմիրի կուսակալ Բեհմիլ փաշա սիրալիր ընդունելութիւն մը կատարած է դեսպանին, որուն զինուորական պատիւներ ալ եղան։ Դեսպանը այցելեց Իզմիրի հրամանատար փաշային։ Երեքշաբթի և չորեքշաբթի օրերը դեսպանը պիտի այցելէ Եփեսոսի, Երազօլիսի և Բրիէնի հնութիւնները։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆԳԱՑԻ նախորդ անօրէն Սըր Համֆրէն Լանկ, այդ դրամատան Լոնտոնի ճիւղին վարչական ժողովին անդամ պիտի ըլլայ։

Մ. Կասթոն Օպունուայի փոխ-տնօրէնութենէ անօրէնութեան պաշտօնին բարձրացումին պատճառով, Պանքային պաշտօնութեան մէջ այլ և այլ փոփոխութիւններ կ'ըլլան։

—Գահիրէի Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին տնօրէն Մ. Վ. Մոքէլէյ, որ Եւրոպա գացած էր ինքզինքը դարմանելու համար, իր պաշտօնատեղին դարձին, ճամբան մեռած է չղեզնաւին մէջ և մարմինը կրնէրի առջեւէն ծովը նետուած է։

ԻԶՄԻՐԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ ֆրանսական նաւաբեկին մը Բոթթէ հրամանատարին հսկողութեամբ, դեկ. 15ին Իզմիր կը սպասուի։

«ՖՕՆԹՐԱԹ»ՆԵՐԸ.—Մինչեւ հիմա վարձակալութիւններու պայմանագիրները (քոնթրաթ) մասնաւորներու կողմէ տպուելով իրենց շահուն համար կը ծախուէին։ Կայս. Իրատէ մը անոնց տպագրութիւնը և վաճառումը յանձնուեցաւ Հիճազի երկաթուղիի յանձնաժողովին՝ որ զանոնք երկու լեզուէ, Թուրքերէն և Ֆրանսերէն, տպել տալով մէկմէկ ղրուշի պիտի ծախէ։ Յանձնաժողովը իր կնիքը պիտի ունենայ այդ պայմանագիրներուն վրայ, և առանց կնիքի եղողները պաշտօնապէս չպիտի ճանչցուին դատարաններու և կառավարական պաշտօնատուններու մէջ։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանը Մ. Զինովիէվ շաբաթ օր Լիվատիա կը մեկնի ուր կը գտնուի Նիքոլա Այսրը։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Դրուած էր թէ իւրտանչիւր բանակի համար երկաթուղիներու չինութեան յատուկ գումարակներ պիտի կազմուէր։ Այս գումարտակներուն ենթապաները ատեն մը պիտի պաշտօնավարեն երկաթուղիներու վարչութեանց մէջ, վարժուելու համար այդ կարգի գործողութիւններու։ իսկ սպաները ուղղակի Եւրոպայի մէջ ուսում առածներէն պիտի ընտրուին։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքանը շրջաբերականով մը ծանոյց բոլոր գաւառի մետրոպոլիտներուն, ճշտութեամբ կատարել մարդահամարի գործողութիւնները տպուած Իմոխոտէրներու վրայ, զրկուած օրինակին համաձայն։

ԲԱՐԱՆԵՐԻՆԱ ԵՒ ՔՕԼԷՐԱ.—Առողջապահական խորհուրդը 10 օրուան քարանթինա դրաւ Կազայի ժամանումներուն դէմ, Պէյրութի, Քլազոմէնի և կամ Ափրիկեան Տրիպլ լեռի մաքրանոցներուն մէջ։

—Աղէի օր Եգիպտոսի մէջ քոլէրայէ 125 դէպք և 111 մահ։

ՐԷՏԻԻ բաժնեւարէներու ընդհ. ժողովին ներկայ ըլլալու համար քանի մը օրէն Պոլիս պիտի գայ Ռիվիէր վարիչներէն և Բարիզի Օսմ. կայս. Պանքային յանձնաժողովին անդամներէն Գ. Նէօֆիլդ։

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ.—Ներքին գործոց նախարարութիւնը տեղեկագրեց Ռուսիկանական նախարարութեան, որպէս զի ամէն ամիսի վերջ իմացնէ իրեն թէ քանի՞ մուրացկան դիմուեն Համազգային Անկեանոցը և քանի՞ հատ իրենց երկիրները։

ՐԷՏԻԻ դէպերը իրենք իրենց գալիքուն այս կամ այն նաւուն մէջ խուզարկութիւն կը կատարէին և մերթ ընդ մերթ ալ զանազան առարկաներ կը վերցնէին։ Այս անպատեհութեան վրայ Ծավայնի նախարարութիւնը ուշադրութիւնը հրաւիրեց ձեռնտա պաշտօնարանին։

ՄԷՍԻ ԳԻՆԸ.— Շատ մը ոչխարներ բերուած ըլլալով Պոլիս, կը լսուի որ միսին գինը իջնայ։

ԿԱՊՈՒՏ ՀԱՍԱՆ միքրոպը հիւանդներուն խլէմքէն և մաղարիէ մէջ կը գտնուի եղեր, Պրիւքէլի բժիշկներն Տ-քթ. Լէօրիսի բրած փորձերուն համաձայն։ Այս Տ-քթորը գտած է նոր դեղ մը այդ հոդին դէմ՝ որ զոր կատարելապէս ջնջէ։

ԾԲՎԱՑԻ Պաշ-Զիֆթիլիք գիւղին հրկիզեալները պատսպարուած են և պէտք եղած չինուածները բաշխուած են անոնց՝ իրենց ընակարանները չինուելու համար։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ.— Երկուշաբթի Բերաթ մէջ տեղի ունեցաւ Օսմ. Պանքային պաշտօնեաներէն Պերտ Քիւրթէշեան էֆ.ի ամուսնութիւնը, Տօրիս Լապէյաի հետ, ուր ազգային կոմս և կոմսուհի Լօրէնձօ Լապէյա։

ՄԵԿՆՈՒՄ.— Տամասկոսի Բուսական հիւպատոսը երէկ իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ՏՕԿԹԷՕՌ ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՆ, Եւրոպայի մէջ բժշկական ուսում յաջողապէս աւարտելէ յետոյ, վերջերս Պոլիս հաստատուած ըլլալով, առաջին հոգածութիւնը աղքատ և չքաւոր հիւանդներու կ'ուզէ նուիրել, փոխանակ կարգ մը նոր-ձեւ բժիշկներու պէս գրամ դիզելու միայն հետամտելու։ Ֆրթթ Նալբաս կը յայտարարէ թերթիս միջոցաւ թէ ինք պատրաստ է խնամքն ու հոգածութիւնը ընձեռել անխտիր բոլոր վիկայեալ աղքատներու, որոնք պիտի կրնան առանց նկատումի և ամենայն դիւրութեամբ մուտք ունենալ, իր դարմանատունը, Բեզա, Բիւլիւ-Բարտաք Դաբու, Թիմէկ, ամէն օր [illegible] (Հ. ե.) կէ օրէն ետքը։ Տոքթ. Նալբաս այս առթիւ Խրագրութեանս ղրկած է թրատներ ալ, զանոնք անկար հիւանդաց ցրուելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶԻՒՆ.— Տրապիզոնէն կը գրեն թէ ձիւնախառն անձրեւներ եկած են քաղաքին և շրջականերուն մէջ։

ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ.— Ոստիկանութիւնը իր քննութիւնները կը շարունակէ Սկիւտարի Զիֆթիլիկի թարտէնն ծագած հրդեհին պատճառներուն վրայ, և այս առթիւ ձերբակալած է նոյն տեղի քաղինոյին սպասաւորներէն Գեղամը, Օնիկը, Բիւզանդը, Խաչիկը, և Սիմոնին։

—Երկուշաբթի օր Պրդեսայի Բազարքէոյ գաւառակին Զէնկիլէր գիւղին մէջ Մինա անուն քահանայի մը տունէն հրդեհ ծագած և 7 տուներ այրած են։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ ՈՃԻՐՆԵՐ.— Երկուշաբթի ցորեկ Իզմիրի Թէմիլբիտ բազմամարդ թաղին մէջ, Ժան Մաքէլորիս անուն երիտասարդ մը սպանուեցաւ իր մէկ ընկերոջը կողմէ, որուն հետ քանի մը օրէ ի վեր որոշ դատ էր։

—Նոյն իրիկունը երկու բեռանկիրներու միջեւ կռիւ ծագելով, մէկը միւսին փորը պատռեց կռուելի հարուածով մը։

—Երեքշաբթի օր Նիքոլաքի Տալաքքիս անուն անձ մը Պուզներու պաքարէն քիչ մը անդին վիրաւորուեց

ցաւ գնդակէ մը որ անծանօթի մը կողմէ արձակուած էր Վիրաւորը հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՇՈՒՄԱ ԱՐԿԱԾ.—Կիւրմի ընկերութեան «Մարսիլիա» շոգենաւը, որ Սեպտեմ. կ'երթար առլի օր, ամբան զէկի խանգարում մը ունեցաւ, և հոսանքէն մղուելով գնաց ինկաւ Գեստական Հորհորդի անդամներէն Սամի պէյի Գանլըճայի ապարանքին վրայ և անոր պատչգամը, դեռնայարկի սենեակ մը և քարափը փլուցաւ։ Շոգենաւը ճամբան չկրցաւ շարունակել և խարխեց Թէնիզլիի առկիւ։ Վնասը 300 ոսկիի չափ է։

ՔԱՆԱՒԵՐ ՍԻՐԱՀԱՐԸ.—Քանաւեր սիրահարի մը մէկ աքանչելի պատկերը պարզուեցաւ անցածները Տրապիզոնի Վաղուիր—Բէսիր գաւառակին մէջ։ Նոր տեղէն մարդ մը, անկուլտ ճանաչողութեան տիպար մը, իր բոլոր ուժովը կը հետապնդէր գեղանի կին մը՝ որ ամուսնացած էր։ Այդ խեղճուկրակ մարդը իր սիրայանութիւնները ա՛նքան առաջ կը տանի ր, կինը իր երկանքը լուր կուտայ որ աղուոր թակարդ մը կը ջարէ։ Հետեւեալ օրը անակնկալ կերպով, կինը սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'ընէ սիրատարփ երիտասարդին, և նոյնիսկ։։ դուռը կը բանայ անոր։ բայց մարդուկը հագիւ ներս մտած՝ երբ կը ծերադրէր իր «պաշտելի»ին առջեւ, թեւերը կը պարկուին մարդու մը կողմէ, որուն օգնութեան կը փութայ նաեւ կինը և երկուքը մէկ, էրիկ կնիկ, ածիլելով սիրահարին պեսերն ու մորուքը կ'արձակեն զայն։ Գեստուրները բրդուած քաղաղի մը պէս։։։։ Պատկեր։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Առլի գիշեր, Ղալաթիա, Քարու Իլի, մանիֆաթուրայի Քսաթիի խանութը գողեր մտնելով կը գողնան 50 օսմ. ոսկի, 20 ֆրանս. ոսկի, ապարանչան մը, զոյգ մը օղ, և։։ ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

ՄԱՀԱՊԱՐՏ ՄԸ.— Գաթէֆմունիի Սաման Բազարը անուն տեղը սեպտ. 21ին կախաղան հանուեցաւ Հիւսէյին անուն անձը, որ ակէց առաջ ոճրի մը պատճառով 15 տարուան դատապարտուած և իր պատիժին եօթնամեայ մասը լրացնելէն կայլ ներման արժանացած էր։ Ցիշեալը իր արձակումէն ետքն ալ ոճիրներու շարք մը գործած էր՝ կանխամտածութեամբ սպաննելով երկու այր և վիրաւորելով երկու կին և այս պատճառով կախաղանի էր դատապարտուած։

ԱՌԱՒԵՓԱՆԻ.— Թուրք կին մը, Ռավիզ հանրմ, երէկ քանի մը ծանօթներ առարկաներ ծրաքած երբ եէնի ճամի բազարը երթալու համար Սուլթան Պայազիտէն կ'անցնէր, անծանօթ մը կ'ելլէ դէմը և ծրարը կնկան թեւէն տակէն առնելով կծիկը կը դնէ։

ԴԻՒԱԿ.— Ղալաթիոյ Բալըֆաթ թէ-բրիէն անցած ուրբաթ օր պատանիի դիակ մը գտնուած էր։ Քննութիւնները հաստատեցին թէ, դիակը՝ եէնի Պազչի ընկերներէն նպարավաճառ Սէլիմ էֆէնտիի 18 տարու տղան էր։ Ոստիկանութիւնը իր քննութիւնները կը շարունակէ։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԻԶՄԻՏ, 8. Գ. Դ. էֆ.—Երկու անգամ է նամակ կը գրէք, քառասունական փարա բուլի դրամ կը վճարէք, մեզմէ հասկնալու համար թէ, ի՞նչ միջոցով կրնաք 3 ղրշ. ղրկել, «գաղղիերէն լեզուն սորվելու» գիրքը ստանալու համար։ և կը պատնէք որ մենք՝ մէ ձեզի գրաւոր պատասխաննք։ Այնպէս ժամավաճառ ըլլալ կ'արժէ 3 ղր.ի առեւտուրի մը համար։ Ամէնէն կարճը 3 ղրշ.ի փուլ կը դնէիք Ձեր նամակին մէջ և անմիջապէս կը ստանայիք ուղուած գիրքը։

)(18)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՔԱՍԻՄ

ՍՐՏԻ ԽՈՐԵՐԷՆ ԽՕՍՔ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱԾ

Զանազան հիւանդութիւններու այլ և այլ ցեղերն ու մահ պատճառող ախտերուն սեռերն, որոնք անօրէն մարմնոյս արտին մէջ հաստատուած են իրենց սպանող բերքերով ու յոռի արմատներով, հեռացո՛ւր, դուրս մեռո՛ւ։ Քու ամէն բանի կարող ձեռքովդ, զոր միշտ արօրին վրայ դրած՝ անով հոգիներու սահմանը կը մշակես կեանքի խօսքդ արդիւնաւորելու համար։

Գ. Եւ որովհետեւ յանցանքներս անցած են առաջ բերած օրինակներէս ու ճարակող քաղցկեղի նման բոլոր անդամներուս մէջ տարածուած, ուրեմն Խրախէին պէս՝ դարման չկայ այլ եւս ախտիդ և ոչ իսկ խարանները (եաղը) չատութիւնը կրնայ բուժել զայն։ Ոտքիս խարխներէն մինչև գլխուս անդամներուս լրացած տեղը առողջ մաս մը չկայ, այլ ամէնն ալ բոլորովին մեռուժելի են։ Իսկ Դուն, օ՛վ ողորմածի, բարերար, օրհնուած, հանքերող ու անմահ թագաւոր, լսէ՛ պաղատանքներս, արգահատէ վշտացած սրտիս որով կը կանչեմ Քեզ, Տէ՛ր, նեղութեան ատեն։

Նոյն այն Հոգեղէն ալիքներուն
մաքնանէներուն ու ոգեբանան
հնչեցնողներուն նոր յաւերժաբեր։
Սրբոյ Խորհրդոյ քաջ ու Աստուած։

Ժ. Թ. ԽՕՍՔ

ԿԵԱՆՔԻ բարիքներուն յոյսը, օ՛վ ամէն բան տեսնող։ ցաւագար անձիս հառաչանքներուն ու բարձրաձայն լացերուն ուշադրութիւն ըրէ։ Դուն, օ՛վ Տէր Յիսուս, մեծութիւն մ'ես որուն կարելի չէ հասնիլ և անուն մը՝ որ ահ ու դող կը պատճառէ։ կենդանի խօսքես, փափաքելի լուր ես և ախորժելի ճաշակ։ հրաէրդ պաշտամբ արժանի է և բարութիւնդ խոստովանութեան։ ազդեցութիւնդ օրհնուած է ու ինքնութիւնդ դաւանուած։ էութեանդ փառք կը մատուցուի ու գոյութեանդ օրհնութիւն։ Քու Հօրդ հետ որ գովուած է ու երկրպագուած ու սուրբ Հոգիիդ հետ՝ որ բարձրացած է ու հռչակուած։

Դուն մինակ մեզի համար մարմին առիր մեզ նման, որպէս զի Քու փառքիդ համար մեզ ալ Քեզ նման ընես, օ՛վ ամէնուն Լոյսը՝ որ ամէն առիթ ողորմած, ամէնէն զօրաւոր ու երկնային ես։ Հիմա կ'աղաչեմ, օ՛վ գթած։ իբրեւ Աստուած հրաշք գործելով նորէն ստեղծէ՛ հոգէ չինուած այս ամանը որ փչրուած է ու քայքայուած։ Կը պաղատիմ Քեզ, հալեցնելու բովին մէջ, խօսքի կրակովդ նորէ՛ն ձուլէ զիս որ Քու պատկերդ եմ մեղքով հինցած, կ'աղաչե՛մ, Բարերա՛ր։ զայն պահպանող հոգիիս հետ մաքրէ՛ նաեւ խախտած չէնքը մարմնիս որ Քու հանգստարանդ է և հոն բնակութիւն չար գործեր։ Զարիքով մի՛ փոխարիներ չար գործերս։ Մեռած եմ, մարգարէն բաներն նման, բայց ոչ գիտի, մահուան թմրեցնող բժշկին մեղքի մրուրը որ դիզուած է իմ մէջ, մաքրէ՛ Քու ազատութիւն չնորհող հրամանովդ, օ՛վ ամէնքն Ապրեցնող, որպէս զի վրէժխնդրութեանդ մրուրը չխմեմ վերջին դատաստանին օրը։

Բ. Վճիռդ իրաւացի է ու դատաստանդ յաղթող։ եթէ մեռնելու մտանես՝ արդարացի են գործերդ։ եթէ այս տեղէն իսկ սկսելով յանդիմանութեան ասնիկանքին դատապարտես, փոխարինութիւնդ արդար է։ եթէ գեանին խորերն իջեցնես, եթէ կենդանական չարժումս դադրեցնես։ եթէ խօսքիս ազդեցութիւնն ոչնչացնես։ եթէ աչքիս պատուհանները մթնցնես։ եթէ կեանքի ճաշակն(հոգի) Քու վրայ ամփոփես (եւ առնես)։ եթէ ամենօրեայ ուտեստի պարէնս զլանաս։ եթէ օրերուս երկայնութիւնը կարճցնես։ եթէ անուշ ցօղիդ հետ կրակ ալ տեղացնես։ եթէ Քու խօսքդ լսելու ականջս քաշել տաս։ եթէ ականջներուս դռները փակես։ եթէ չնորհած ձիրքերդ ընդհատես։ եթէ ոտքիս տակի գետինը դողացնես։ եթէ Քու փափաքելի երեսիդ լոյսէն զրկես։ եթէ այս ընդհանուր աշխարհէն վռնտես։ եթէ կրակ փայլատակելով վախցնես։ եթէ անբուժելի ցաւերով տանջես։ եթէ չար դեւերուն ձեռքը մատնես։ եթէ գազաններու ակռաներովը մանրես։ եթէ բարկութեան հովով քշես տանիս։ և եթէ առանձնանքի նոր արարած մը չինես, որ տարտարոսն չար ըլլայ ու դժոխքէն սոսկալի։ արդերէն աւելի թունաւոր ըլլայ, մուրէն աւելի չուարելիք, խորխորատէն աւելի սոսկում ազդէ ու մերկութենէն աւելի խղճալի ըլլայ։ ես ինքս կը վկայեմ անձամբս որ, խիստ արժանի եմ ասոնց։

Գ. Եւ որովհետեւ բոլորովին համամասական են մեղքերուս տեսակներն ու անոնց փոխարէն սահմանուած պատիժները ու երկուքն ալ իրարու հաւասար են ու զուգակշիռ, ուրեմն պէտք է խղճտովանիլ ու անոնց երեսի ծածկոցը վերցնել, որպէս զի Փնտռողը տեսնէ ու վերահասու ըլլայ։

Առաջին անգամ պատմեմ փորձանքէն կը նեռիմ ու կը տառապիմ, անոր համար որ տաք սրտով չջանեցի ընկերոջս պէտքին, և որովհետեւ խիստ ցանկութիւններս չսանձեցի, ինձ նման թշուառի մը արժանի պատիժը կրելով կ'ծլրիմ կը մրկիմ առանց զովանալու։ Կորստեան մութին թանձր մշուշին մէջ խարխափելով անդին ադին կ'երթամ և այս արդար փոխարինութիւն մ'է ինձ որ լոյսիդ աւետիսը չսիրեցի։ Եւ որովհետեւ անվնաս սեպելով կարեւորութիւն չտուի փոքրիկ յանցանքներուն, զղուելի միջատներուն խածնող ակռաներէն կը խոցոտիմ, որուն արժանի եմ։

Ադտոս փոսին մէջ ինկած կը տանջուիմ պաղած կերպով հոս նկարագրուածին պէս, անոր համար որ օգնութեան ձեռք չերկնցուցի անոր, որ վանդի մէջ ինկած էր (հոգիով)։

(Շարունակելի)

ՄԱՐԴԱՇԱՄԱՐԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

39. Զինուորական և թաղապետական հիւանդանոցներու մէջ պատահած մահերուն մէկ ցանկը ամսէ ամիս հիւանդանոցներու տնօրէններուն կողմէ պատրաստուելով, Օսմանիէ Թէղզէրէչներուն հետ մէկտեղ Մարդահամարի Վարչութեան կը ղրկուի։ Իսկ օտար երկիրներու մէջ պատահած մահերը դեսպանատուներուն և հիւպատոսներուն կողմէ իլմիխապէրով և Արտաքին գործոց Նախարարութեան միջոցով կը ծանուցուին Ներքին գործոց Նախարարութեան, որ Մարդահամարի Վարչութեան միջոցով նոյն իլմիխապէրները պատկանած տեղը ղրկելով, Մարդահամարի Տոմարին մէջ արձանագրել կուտայ։

40. Վերոյիշեալ երկու յօդուածներու համաձայն, գալիք իլմիխապէրներուն և ցուցակներուն վրայ, ինչպէս որ մահերը Մարդահամարի Տոմարին մահերու մասին մէջ պիտի արձանագրուին, ծնունդներու տոմարն ալ ըստ այնմ պիտի սրբագրուի, և եթէ մեռնողը ամուսնացած է, ամուսնութեանց տոմարն ալ պիտի սրբագրուի։ Ամարդրդութեան ատեն նուէրու և շոգենաւերու մէջ պատահած մահերու համար, նաեւ պէտք, երկու հոգիի վկայութեամբ և երկու օրինակ ըլլալու պայմանաւ, Իլմիխապէր մը պիտի պատրաստէ, և շոգենաւին կամ առագաստանաւին առաջին հանդիպելիք նաւահանգիստին վարչութեան պիտի յանձնէ՝ եթէ այդ նաւահանգիստը օսմ. երկիր է, իսկ հիւպատոսարանին՝ եթէ օտար թրկիր է։ Նաւահանգիստի վարչութիւնը կամ հիւպատոսարանն ալ իլմիխապէրին մէկ օրինակը վար դնելով միւս օրինակը Մովային Նախարարութեան և կամ Արտաքին գործոց Նախարարութեան միջոցաւ պիտի ղրկեն Ներքին գործոց Նախարարութեան, որ նոյն Իլմիխապէրները Մարդահամարի ընդ։ Վարչութեան միջոցով հանգուցեալին արձանագրուած տեղին Մարդահամարի պաշտօնէին ղրկելով, Մարդահամարի Տոմարին մէջ արձանագրել պիտի տայ։

ԳԼՈՒԽ Ե.

Բնակարանի փոփոխութեան արձանագրութիւնը

41. Մարդահամարի Տոմարին մէջ արձանագրուած անձերը եթէ իրենց գանգրած գաւառակին մէջ մէկ թաղէն ուրիշ թաղ մը կամ մէկ գիւղէն ուրիշ գիւղ մը փոխադրեն իրենց բնակութիւնը, տեղափոխութեան ատեն անպատճառ բնակարանի փոփոխութեան Իլմիխապէր մը պիտի առնեն իրենց գտնուած թաղէն կամ գիւղէն, և փոխադրութեան թուականէն սկսեալ առ առուելն 15 օրուան մէջ իրենց երթալիք թաղին կամ գիւղին Իմամին կամ Մուխթարին, և եթէ իմամ չեն, գիւղին կամ թաղին Քահանային, կամ Խոխամին և Մուխթարներուն վաւերացնել տալէ վերջ, Մարդահամարի Վարչութեան ցոյց տալով, արձանագրութիւնը սրբագրել տալու պարտաւոր են։ իսկ եթէ իրենց նախորդ բնակավայրը Վերադառնան, դարձեալ արձանագրել տալու պարտաւոր են։ Այս կանոնը չյարգող ընանիքին պետէն 10 ղրշ. տուգանք պիտի առնուի, եթէ էրկի մարդ է, և եթէ բանաւոր պատճառներու վրայ հիմնուած չէ իր զանցառութիւնը։

42. Մարդահամարի Տոմարին մէջ արձանագրուածներէն անոնք որ չվերադառնալու պայմանաւ իրենց բնակավայրը կը փոխեն, այսինքն գաւառակէ մը ուրիշ գաւառակ կամ Գիւղս կը փոխադրուին, նախորդ յօդուածին համաձայն, իրենց բնակած թաղէն կամ գիւղէն բնակարանի փոփոխութեան Իլմիխապէր մը պիտի առնեն, որուն վրայ կատարուելիք Նախ հարկ ելդած քննութիւնները պիտի կատարէ, տուեալներու համար թէ ուն է պարտք կամ մեկնելու արգիլք մը ունի թէ ոչ, և ապա պարզ անցագիր մը պիտի տայ, մէջը նշանակելով թէ բնավայրի փոփոխութեամբ կը մեկնին և պատկան տուրքերէ որ և է պարտք չունին իրենց բնակավայրին մէջ, և պիտի արտօնէ անոնց մեկնումը։ Այս անցագիրը իրենց գացած տեղը բնակելիք ատ պատկանած թաղին և կամ եթէ գիւղէն կը փոխադրուին, այդ մասին իրենց տուած Իլմիխապէրին հետ մէկտեղ, առ առուելն 15 օրուան մէջ Մարդահամարի Վարչութեան միջոցով նոյն Իմամին կամ Մուխթարին կամ Քահանային ներկայացնելու համար։ Նոյն Վարչութիւնն ալ Օսմանեան Քեղզէրէին հարկ ելդածներուն ալ Օսմանեան Քեղզէրէին հարկ ելդածներուն ալ Իլմիխապէր մը պիտի տայ։ Ամենայն որ 15 օրուան մէջ բնակարանի փոփոխութեան Իլմիխապէրն ու անցագիրը Մարդահամարի Տեսչութեան ներկայացնելով արձանագրութիւն կատարել չեն տար, 25 ղրշ. տուգանք կը վճարեն։

45. Նախորդ յօդուածին համաձայն առժամապէս բնակարանի փոփոխութիւն կատարողները եթէ նորէն իրենց եկած տեղը վերադառնան, կամ ուրիշ տեղ մը երթան, անցագիր առնելու կամ օրինական պայմանաժամը չլրացած անցագիրը «վիզէ» ընել տալու համար երբ Մարդահամարի Վարչութեան դիմեն, իրողութիւնը նոյնպէս Պատահական Դէպքերու տոմարին մէջ պիտի արձանագրուի։

(Շարունակելի)

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՄՈՒՇԵՂ. Վրդ. Արաքելի Գազ. և Կրօն. Ժողովներու ընարութիւնը և դիւանները կազմութիւնը տեղեկագրած ըլլալով Պատրիարքարան յուլիս 12 թուակիր գրութեամբ մը, Պատրիարքարանը վաւերացուց այդ ընտրութիւնը և հաստատութեան կոնդակը խմագրել հրամայեց որ պիտի ղրկուի Արաքելի։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՐՈՒՐԴԸ երէկ առաւ նիստ գումարեց Ղալաթիոյ խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և վերջնական կերպով նկատողութեան առաւ Պատրիարքարանի քառաշիկայ տարուայ եկեմատացոյցի ծրագիրը, որուն գլխաւոր կէտերը կը կազմեն, ապահովել տուրքերու գանձումը, ծախքերը չափաւորել, աւելորդները ջնջել և անհրաժեշտները մնայնակ պահել։ Այս ծրագիրը պիտի մատուցուի Քաղ. Ժողովին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ գործակատարը առջի օր Դատական պաշտօնատունը երթալով, Բարձր. Նախարարին յանձնեց պատրիարքական թագրիրը, Գաթողիկոսական ընտրութիւնին վերաբերեալ։ Ն. Բարձրութիւնը խոստացաւ երէկուան Նախարարաց Խորհուրդին ներկայացնել ցանկը, հարկ եղած գործողութեանց համար։

ԲԱՂԵՇԷՆ «Արեւելք»ի կը գրեն.—«Վրդան վարդապետ, Տեղապահ Մանգաֆայն Կինճի Վիճակին առաջնորդութեան, տարօրինակ ամուսնութեան մը լուծումը վճռեց։ Կինճի Վիճակին պատկանող Հեղինցի Եղիսաբէթ Վարդանեանը բռնի կ'ամուսնացնեն Պղուկ անունով այրի մը հետ՝ մէկ քանի ամիս առաջ։ Պղուկը Եղիսաբէթի տարիքին ուռի եւ իրբեւ հայր կը վարէ։ բայց Պղուկի նիւթական կարողութիւնը զօրավիգ մը կ'ըլլայ երրորդի մը հզոր պաշտպանութեանը որով պակը բռնի կատարել կը տրուի Խիանու Մաշտունցի Տ. Կիրակոսի ձեռքով։ Եղիսաբէթ՝ առաջին յաջող պատեհութեան փախուստ կուտայ Հեղինէն եւ կ'ապաստանի Ս. Յովհաննու վանքը, ուրիէ հոս գալով կը պատմէ ամուսնութեան ու պակի բռնի հանգամանքները, որոնք կը հաստատուին պաշտօնապէս ալ։ Արդ Առաջն. Տեղապահ Հայրը անմիջապէս ամուսնալուծութիւն հռչակեց և արտօնեց Եղիսաբէթը որ ամուսնանայ որո՛ւ հետ որ ուզէ։ Կը լսենք թէ Եղիսաբէթ արդէն իր սիրոն ու սէրը նուիրած է երիտասարդի մը կանուխէն և անպատճառ պիտի երթայ գտնէ սրտին սիրածը։ Վարդան Վրդ. խնդրին բոլոր պարագաները մանրամասնօրէն տեղեկագրած է Պատրիարքարան և միանդամայն խնդրած է վերոյիշեալ քահանային խստիւ պատժուիլը, բայց ներում ինձի դիտել տալ թէ քահանայ որ բռնութեան մը ազդեցութեան ներքեւ գտնուած է, և ոչ կամաւ կատարած է պակը, չի կրնար չքմեղ համարուիլ»։

ԳԱԼՖԱՆԱՆ որբանոցի համարակալ քարտուղար Խաչիկ էֆ. Քիւլանեան ուրբաթ օրուընէ ի վեր կը տառապի ծանր հիւանդութենէ մը։ Ցիշեալ էֆէնտին ուրբաթ օր մէկէն ի մէկ տարութիւն մը զգացած է որուն յաջորդած է քիթէն բերնէն արեան հոսում մը որ տակաւին չէ դադրած։

ԳԱԼՖԱՆԱՆ որբանոցի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են.—Տր. Խորասանեան էֆ. 5 ոսկի, Տկն. Մ. Ֆրէնկեան 1 ոսկի, Տր. Խամիրեան կէս ոսկի և Բարսեղ էֆ. Աւետիսեան 3 երկվեցեակ գուլպայ։

Տօքթ. Սեղբոսեան էֆէնտի Որբանոցին պատասխարելոց նուիրեց, 2 փոքր գաղջէի բրինձ, 1 պարկ շաքար, 1 պարկ բաթաթէս և 40 քաջ օճառ։

—Գալֆաեան Որբանոցին համար այցելու վարժուհի մը կ'ուզուի որ կարող ըլլայ թուաբանութիւնն ու աշխարհագրութեան դասեր աւանդել։ Ցանկնալուն ամէն առաւօտ ժամը 3էն մինչեւ 6 Ոգբանոց կը հրաւիրուի պայմանաց մասին տեղեկանալու։

Տեղեկալ Որբանոցին

ՔՐԻՍՏՈՒՆԷ ՄԱՍՊՈՏ. ՓԱՓԱՔՉԵԱՆ

ՍՏԱՑԱՆԷ Աբրահամ էֆ. Ս. Հայրիկեանի տարրական Ա. և Բ. տարիներն «Աշխարհագրութեան» Ս. գիրքը պատկերազարդ, որ կը խօսի, բնական, մասնաւորական և քաղաքական ընդհանուր աշխարհագրութեան վրայ, և նոր պարունակէ հարցումներ ու ընթերցումներ, որոնք ամէնէն աւելի կրնան օգտակար ըլլալ աշակերտներուն համար, աշխարհագրութեան պէս դժուարուսոյց դասի մը մէջ։ Գին 3 1/2 ղրշ.։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂի թատերական ներկայացման մասնախումբը կը ենդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ, մինչեւ այսօր կէս օրին չվերադարձուած տոմակները ընդունուած պիտի նկատուին։

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱԿՆԻ ՄԷՋ

Ամսոյս սկիզբները Արաքելիրի առաջնորդ Գեր. Մուշեղ վարդապետ տեղս ժամանեց եկեղեցական խնդիրներ կարգադրութեան համար, և այդ ամիսս ամբողջ չաթ մը մնաց այստեղ։ այն համակրութիւնները զոր կը վայելէր Մուշեղ Պարդապետ իր Ակնայ Աջին։ Տեղապահութեան միջոցին, այն անգամ ալ կրկնուեցան անխարեր ամէն դասակարգի ժողովուրդներէն և անոնց բուռն փափաքանաց հաստատեցան, կիրակի օր, հաճեցաւ Ն. Գերապատուութիւնը իր սքանչելի քարոզներէն մին խօսիլ, ընկալան առնելով Յիսուսի խօսքերէն այն զոր կ'ուզէր ասաստաղէն իր առջեւ իջուցուած անդամալոյսին, զայն բեռնողներու կատարեալ հաւատքը։ Ներկայ Երկար կ'ելլայ հոս ամփոփել այն գեղեցիկ և ազատաբարոյական մեկնաբանութիւնը։ զոր խօսեցաւ գրագէտ քարոզիչը հաւատքի մասին և այնքան հարատարօրէն վեր հանեց հաւատքին ի՛նչ ըլլալը, անոր անհրաժեշտութիւնը ամէն մարդու համար իբրեւ միակ գրաւականը յաջողութեան՝ կրկին կեանքերու մէջ ալ։ «Ճշմարիտ ու անկեղծ հաւատքը՝ զոր ուն ունէին անդամալոյսին պատգարակը կրող մարդիկները, առաջնորդեց զիրենք հաւատքի երրորդ ատիճանին — հնազանդութիւն հաւատքին՝ ուրկէ զօրացած, ամբոխը ճեղքելու եղան տանիքը և ճարը գտան իրենց հիւանդը Յիսուսին առջեւ իջեցնելու։» և Փրկիչը անոնց այդպիսի հաւատքը տեսնելով մեծապէս։ «Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո» և ապա թէ «եկիր ու գնա»։ Որքա՜ն պէտք է փնտռէ մարդ երբեմն իր կեանքին մէջ առեւտրական անյաջողութեանց ու ընտանեկան փորձութեանց պատճառը, որ պիտի գտնէ միայն ու միայն մարդ, և երբ փութայ սրբուիլ մեղքէն։ այն ատեն պիտի կրնայ վերջապէս մտնել յաջողութեան ճամբուն մէջ»։ Ի լուր այսպիսի տիպար քարոզներու, ժողովրդեան բջջին մէջ անգամ մը եւս կը շեշտուէր կարող քարոզիչներու պէտքը։ քարոզիչներ՝ որոնք ուսուցիչներու պէս մեծատաւոր ընթացքով մը կարողանային հանկցնել իրենց ժողովուրդները։ Աւետարանի բուն հոգին, մղէին զանոնք հաւատքի, սիրոյ և Աստուածապաշտութեան ճամբուն մէջ, հակառակ որուն անկարելի պի ըլլայ կենաց Բանին ծարաւցած ժողովուրդին, չուռծանալ իր մարմնի եկեղեցիէն։ ո՞վ է մեղաւորը եթէ յանախ կը պակսին ընտիր քարոզիչներ՝ որոց թիւը չատ ցնցաւ է դժբախտաբար։

Տեղւոյն Առաջ. Տեղապահ Գեր. Գէորգ վրդպ.ի առաջարկութեամբ, Մուշեղ վարդապետ հաճեցաւ իր սուղ օրերէն մի քանի օր եւս զոհել և ներկայ ըլլալ մի քանի ժողովներու վերակազմութեան, երկու Առաջնորդ բանիրուն վարդապետները օրինակելի համերաշխութեամբ ու հոգաւոր հոգածութեամբ տեղւոյն Առաջնորդարանի ժողովներու երկար ժամանակուան անտեղի ու անհիմն թիւրիմացութեանց հետեւանք եղող խնդիրները ու կնճռոտութիւնները լուծեցին, օրինաւոր պայմաններու մէջ վերջ առալով ամէն եկեղեցական ու ժողովական վէճերու և հակառակութեանց, որոնք թերեւս կրնային ո՛չնչանձելի կէտ մը ունենալ, եթէ երբեք կարեւորութեան մը հասնիլ համարելով առաջը չառնուէին երկու հեռատես պատուական վարդապետներու կողմէն, որոնց հոգեւոր եղբայրակցութիւնն ու այպէս հաղորդակցութիւնը դրապէս օրինակը տուաւ զայրացած ժողովուրդին։

Մուշեղ վարդապետ հոս անցուցած օրերուն մէջ Տեղւոյս Առաջ. Սրբազանին հետ քանիցս այցելեց բարձր Բաղքաքաղաքին և ուրիշ զինուորական ու քաղաքային բարձր պաշտօնեաներու, որոնց ամէնէն հաւասարապէս կը վայելեն երկու վարդապետները փոխադարձաբար ու համակրանք։

Ս. ԳԱԼՍՏԵԱՆ

Ակն, 16 Սեպտ. 1902

ՍԱՐՐԱՖԻՏ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Եան. Ուսմ. ամբ. գաբ.	30—34
» » էն եիւքէք	30—36
» » էն աչաղը	30—32
Բուսմէլի չրմէնի ագչի գրնա.	118—1/4
» » էն եիւքէք	118—5/8
» » էն աչաղը	118—

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիոնը Օս. լիր.	—
Սիկիսբէթ Ա.	0—20
» Բ.	—90
Թրամվայ	5—47
Ժուլիանոս	1—32
Օպլիկասիոն Թրամվայ	495—
Ամիւրանդ	3—87
Գումրուրասիոն	0—07
Գոմմէրսիալ	0—09
Լորիոյ	75—
Պանդ Նասիոնալ տը Կրէդ	413—50
Թրանսատլանթիք	145—
Ռընիթիմ թանվիլաքը	497—
Անատոլի չրմ ագսիոնը	10—47

ԱԳՈՅԼԷՐԻՆ ՖԻԳԱԹ

Օսմ. լիրաբ 100 ղրշ. առն	ղրշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարագ	108—01
Մէթալիք	102—25
Ռեմիլեի լիրաբ	109—38
Ֆրանսզ ալթընը	87—16
Բոլ	90—
Գրէմիզ ալթունը	51—06
Գարպոն գայիէսի	8—64

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Հնարա 14 հոկտեմբեր

Ռնկ. Էսկամբ Ռնկ. լիրաբ	93—25
Օսմ. Հնամբ գաբանաբ	28—
» » Բ	54—
» » Գ	30—75
Օսմանլը Պանգաբաբ	13—50
Մբարբ Տուլ. մուրթանը աէ	108—50
Գուլիկար իսթիդրայը	92—
Գամպիո Բարիզ 3 այ վաստ	25—33 3/4
Թրանսվաար	5—75
Շարթրէթ	3—27

Պէրլին 14 հոկտեմ.

Բուսմէլի չրմէնաքֆ. (մարգ)	122—20
Հնարաթ իւզէրինէ գամպիո	20—285

Վիէննա 14 հոկտեմ.

Հնարաթ իւզէրինէ գամպիո	239—50
Բուսմէլի չրմէնաքֆէրի ֆր.	113—50
Օսմանլը Բէյժի ագսիոնը	327—

37

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԵՐԻՏՈՒԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ

ՄԱՐԴ ՄԱՐԻՈ

Սիրոյ ՄՈԼՈՐԱՆՔԸ

Ե.

Հայրական Մտատանջութիւններ

Մի՛չեւ բարեկենդանին վերջերը հոն մնացին, և այդ շրջանին մէջ բաւական անձերու ծանօթացան։ Շատ մը հանդէսներու մէջ, չատերու կողմէ պաչուեցաւ Ժան Լարոշ, և սակայն ինք մինչեւ ետքը բոլորովին անտարբեր մնաց իրեն յայտնուած սէրերուն։

Վաճառականը բոլորովին փոխեց իր կեանքը, զոր կը վարէր Բարիզի մէջ, ու բոլորովին գեղջկական կեանք մը ընդդիմեց։ Եւ սակայն, վերջապէս յուսահատ, ալ տեսնելով որ չէր փոխուէր բնաւ իր աղջիկը, հարցաքննութեան սկսաւ։

—Վերջնական որոշումդ ա՞ն է ուրեմն. չե՞ս ուզեր ամուսնանալ, հարցուց անոր, խստում մը պահելով շրթունքներուն վրայ։

—Ամուսնանա՞մ... դեռ քա՞ն տարեկան..., պատասխանեց Ժան խընդալով։ Ուրեմն գլուխդ հեռացունե՞լ կ'ուզես պարզապէս զիս։

—Բայց քա՞ն տարեկան ես աղջի՛կս... Ալ արքնութեան տարի՛ քդ հասած ես...

—Ի՞նչ սրտով կ'ըսես այդ խօսքերը հա՞յր...

Պ. Լարոշին միտքը աղջիկին բուն նպատա՛կը հասկնալ էր։

—Անպատճառ դուն ուրիշ միտք մը ունենալու ես, հարցուց հայրական շողոքորթիչ ժպիտով մը։

—Ամուսնութեա՞ն մասին։

—Այո՛։ Առանց ուրիշ մտածումներ, որոշումներ կամ փափաքներ ունենալու, չի՛ պիտի յամառէիր այդքան։

—Բնակա՞նաբա՛ր, պատասխանեց Ժան։ Ամէ՛ն աղջիկ իրեն համար տարբեր մտածում մը կրնայ ունենալ։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզես աղջիկս։

—Ոչի՛նչ. ակներեւ է խօսքերուս իմաստը։

—Ուրեմն ապագայ ամուսինի մը մասին իդէալնե՞ր կազմած ես դուն ինքնին։

—Օհ. անտարակո՛յս։

—Ի՞նչ է ուրեմն այդ իդէալդ... Մէ՛ կրնայ ըլլալ արդեօք Օր. Լարոշին երկու սիրուն ախուկներուն ու անոր հարստութեան ապագայ տիրացողը։

—Միակ փափաք մը ունիմ միայն հա՛յր, պատասխանեց Ժան՝ որուն ձայնը մինչեւ ատ ատեն կատակախառն շեշտեր ունէր ու հիմա լուրջի փոխուեցաւ։ Կը փափաքիմ որ, այն՝ որ իմ ամուսինս պիտի ըլլայ, սիրէ ինծի՛ ինչպէս ես ալ կը սիրեմ զինքը։

Հօրը նախազգացումները, որոնք արթուն էին ամէն վայրկեան, նոր տագնապի մը մատնուեցան։

—Պարզապէս կը վախնամ ու կը պժգա՛մ այն ամուսնութիւններէն որոնք երկու ծնողքներու համաձայնութիւնովը, և կամ հարստութեան համա՛ր միայն կը կատարուին, հա՛յր... կը սոսկամ այն ամուսնութենէն, որ երկու սիրտեր դեռ իրար չի ճանչցած, ու դեռ չի խօսած, կը կատարուի, և կարծեմ այդ պարագային՝ առա՛նց սէրի գոյութեան, երջանկութիւնն ալ գոյութիւն չունենար երբէք։

—Մէ՞րը..., ըսաւ Պ. Լարոշ գլուխը երերցունելով. սէրը երջանկութեան գրաւականը չի՛ կրնար ըլլալ երբէք, ու անով կատարուած ամուսնութիւններն ալ, գիտցա՛ծ եղիր որ, դժբա՛ղդ եղած են յաճախ։

—Ատոնք բացառութիւններ են, որ կը զարտուղին կանոնէն, ըսաւ Ժան, նորէ՛ն իր զուարթ շեշտը առնելով։

—Ուրեմն սիրուե՛լ կ'ուզես։

—Ու մինչեւայն ատեն սիրել կ'ուզեմ այն անձը որուն հետ պիտի ամուսնանամ՝ քեզի ըսելէ առաջ թէ «հա՛ այն անձը զոր կ'ուզեմ. ան՛ը ինծի զայն»։

—Թերեւս կը սխալի՛ս ընտրութեանդ մէջ, ըսաւ բարի հայրը։

—Չե՛մ կարծեր։

—Մեր ճանչցած երիտասարդներուն մէջ տեսնեմ անգամ մը ո՞վ կայ... կամ ո՞ր երիտասարդը ճանչցած ենք մինչեւ հիմայ...

—Բայց համբերե՛ քիչ մը հայրիկ, վրայ բերաւ աղջիկը անուշ շեշտով մը։ Երբ ատենը գայ, ան ատեն առաջին տեղեկացողը դո՛ւն պիտի ըլլաս։

—Երբ ուշ ըլլայ, ու անօգուտ ըլլան տալիք խրատներս, քանի որ ալ անգամ մը սիրած ես...

—Լա՛ւ ուրեմն հայր. վստա՛հ եղիր որ, երբ սիրեմ, այն՝ զոր ընտրէ իմ սիրաս, կատարելապէս արժանի պիտի ըլլայ ինծի։

Պ. Լարոշ, ալ հասկցա՛ւ որ որոշ խօսք մը չի պիտի կրնայ առնել անոր բերանէն որքա՛ն որ հարցումներ տեղացնէ, ուստի դադրեցուց հետապնդումները։

—Էմմանա աք Ֆավրէօզ մինչեւ հինգ տարի զինուորականութեան մէջ է, ըսաւ ինքնին՝ ստացած տեղեկութիւնները միտքը բերելով։ Տունիս վանք մը չի կայ... Բանի որ հեռու է ան։ Բան տարեկան երիտասարդ աղջիկի մը գաղափարները, հինգ տարիի մէջ կատարելապէս կը փոխուին։

Զ.

Նախանձը

Լիւսիէն աք Ֆավրէօզ քսանեչորս ժամէն Բարիզ հասած էր, ու ամբողջ օր մը հոն պիտի անցուներ, վարձած սենեակին համար կարգ մը բարեփոխումներ ընելու համար։

Միտքը գրած էր մինչեւ ետքը պահել իրեն այդ սենեակը, քանի որ արձակուրդի օրերը աղուոր հանգստարան մը պիտի ըլլար ան իրեն։

Էմմանտին իրեն յանձնած բաւական շատ ստակէն, սենեակին ամբողջ մէկ տարուան վարձքը վճարեց, ու բացէն դռնապանուհիին ամսական հինգ ֆրանք կապեց, որպէս զի տան կարասիներուն վրայ հոգ տանի, և երբեմն ալ չմոռնայ սենեակը։

Նոր վարելիք կեանքը, առա՛նց չարչարուելու, պատրաստ դրամ ունենալով իր արամադրութեանը տակ, ճի՛շտ իր փափաքած կեանքն էր։ որուն վարժուած էր արդէն։

Առաջները այս նոր կեանքը բնաւ տհանոյ չերեւցաւ. իրեն. չէ՞ մի որ «ինչ որ նոր է աղուոր է»։ Ու սկսաւ վարժութիւններ ընել, գժուար տեղերը իր ընկերներուն օգնութեան ապաւինելով, Իրիկուան դէմ անանց հետ դուրս կ'ելլար պատելու։ Նոր ըլլալուն համար բացառիկ արձակուրդներ կը շնորհէին իրեն։ Ուրախ կ'պարէր։

Գործի սկսելուն առջի օրերը իսկ եղբօրը գրեր ու իրեն ալ անցուցած կեանքին վրայ տեղեկութիւն ուղարկեր։

Էմմանտ պատասխանած նամակին մէջ ըսեր էր. «Պ. Բիթ և իր աղաքը, ճշմարիտ բարեկամի պէս կապուած են ինծի՝ տուներնին գացած օրէս իսկ. և ա՛յն աստիճան կը սիրեն զիս, որ կը վարանին գործի համար Ամերիկա դրկել։ Պարզապէս բունութիւն բանեցունելու եմ որ այդ նպատակին մէջ յաջողիմ. որովհետեւ ատոր ծայրն է մեր հարստանալու միջոցը։

«Բնա՛ւ ծախք մը չունիմ. որովհետեւ իբրեւ տունին մարդը կը նկատեն զիս հոս։

Թարգմ. Շ.Ա.Ի.Ն

(Շարունակելի)

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Մերձաւոր Խաչաձոր Բիւ- 57

Հայերէն ընթերցանութիւն եւ գիր
Մանկանց գիրքը կամ Հարպիկ քերական, բոլորովին նոր ոճով 5 փր., Մարգրիտներ. Մանկապարէզի ծաղկոցի աղոց, տպագիր և ձեռագիր 50 փր., Մանուկներու Բ. Գիրքը. Պատկերազարդ 60 փր., Սիրուն Զբօսարան կամ Նոր Ընթերցարան 2 ղր., Զբուցարարական Ընթերցարան Պատկերազարդ 3 ղր., Արծաթմատենիկ Հայ աղոց Պակ. 3 ղր., Ոսկեմատենիկ Հայ աղոց Պակ. 4 ղր., Գոհարմատենիկ Պակ. 5 ղր., Գեղեցիկ զբօսարան տաճկախօս աղոց Ա. մաս 100 փր. Գեղեցիկ զբօսարան տաճկախօս աղոց Բ. մաս 3 ղր.։

Կրօն եւ բարոյական սկզբունք
Հիմունք բարոյականութեան, գիտութեան և կրօնի Ա. Հոգի Հեղ. Պ. Սուրեան 2 ղր., Հիմունք բարոյականութեան, գիտութեան և կրօնի Բ. Աստուած, Հեղ. Նոյն 2 ղր., Հիմունք բարոյականութեան, գիտութեան և կրօնի Գ. Հաւատք, Հեղ. Նոյն, 2 ղր.։ Նախնական Քրիստոնէական 60 փր., Սրբազան պատմութիւն պակ. փոքր 3 ղր., Նոյն Հին ուխտ. առաջին Տէր Սահակի 4 ղր., Նոյն Նոր ուխտ. երկրորդ Տէր Սահակի 4 ղր., Բացատրութիւն Տօնից և Միսից Խ. քհ. Փէշլիվանի 6 ղր.։

Աշխարհիկ հայ լեզու եւ սկզբունք գրաբար հայերէնի
Մանկավարժական Քերականութիւն Մաան Ա. պատկերներու վրայ զբօսալի ոճով կը սովրեցնէ թէ՝ ո՛րն է իրը, նախադասութիւնը, բառը, վանկը, ձայնաւոր և բաղաձայն գրերը 50 փր., Նոյն Բ. տարի անմնան ոճով կ'ուսուցանէ պատկերներու վրայ ութ մասունք բանի 100 փր., Նոյն Գ. տարի Միջին 4 ղր., Քերականութիւն Պօղաճեան Միջին 4 ղր., Քերականութիւն գրաբար Գրաբամաճեան 7 ղր., Հայերէն լեզու կամ վարժութիւն գրաբարի առանց հոլովներն ու բայերը ի բերան ուսանելու 4 ղր.։

Տարերք բնական գիտութեանց
Իրագիտութեան դասեր մանր տղոց պակ. 3 ղր., Իրագիտութիւն բնական ու բնապատմական; պակ. Ց. Փալաքաչեան 3 ղր., Իրագիտութիւն գործնական և տեխնիկական, կենդանական, բուսային և հանքային արտադրութեանց Կ. Ս. Տէմիրեան 3 ղր., Իրագիտութիւն գործնական և արհեստական, կենդանական, բուսային և հանքային արտադրութեանց Միջին Ա. Մաս Տէմիրեան 4 ղր., Իրագիտութիւն Միջին Բ. Մաս Տէմիրեան 5 ղր., Բնագիտութիւն գործնական և արհեստական, կենդանական, բուսային և հանքային արտադրութեանց Ա. Մաս Տէմիրեան 5 ղր., Բնագիտութիւն Բ. մաս Տէմիրեան 7 ղր.։

Տարական բուաքանութիւն եւ տարական գործնական երկրաչափութիւն
Թուաքանութիւն մանկավարժական Պատկեր. փոքր տղոց նոր տիպ 3 ղր. Թուաքանութիւն համառօտ Տ. Պօղաճեան 5 ղր., Թուաքանութիւն Փալաքաչեան քանաւոր և գրաւոր մանկավարժական դիւրասոյց եղանակ 4 ղր., Նոյն Բ. տարի 4 ղր., Նոյն Գ. տարի 4 ղր., Նոյն Դ. տարի 4 ղր., Նոյն Ե. տարի 6 ղր., Նոյն Զ. տարի 8 ղր., Նախատարերք գործնական երկրաչափութեան և գծագիտութեան 125 պատկերներով Փլաքեան 3 ղր., Տարերք գործնական և տեսական երկրաչափութեան համապատասխան Դրրթական ծրագրի. Ց. Փալաքաչեան 6 ղր., Տարրական սկզբունք գրանաչուոյ աշակերտաց 3 ղր., Տարրական սկզբունք գրանաչուոյ ուսուցչաց 3 ղր., Տոմարակալութեան արուեստ և վաճառականական գիտելիք. պարզ տոմար և կրկնատոմար 6 ղր.։

Պատմութիւն ե- աշխարհագրութիւն
Օսմանեան պատմութիւն Աչեան 4 ղր., Աշխարհագրութիւն Պակ. Նորագոյն փոփոխութեանց համաձայն Տ. Պօղաճեան 4 ղր., Աշխարհագրութիւն Մարգարեան փոքր 3 ղր., Աշխարհագրութիւն Մարգարեան միջին 6 ղր.։

Մարմնամարզութիւն եւ ձեռագիտութիւն
Մարմնամարզութիւն 45 պատկերներով 5 ղր., Ձեռագիտութիւն Մալաթեան 3 ղր.։

Օտար լեզուներ
Քերական Գաղ. կամ Մենաւոր Մանկանց Տէմիրեան 2 ղր., Քերական Գաղ. Հինալեան 3 ղր., Քերական Գաղ. Բ. Պօղաճեան 60 փր., Նոր Դասագիրք Ֆրանս. լեզուի Հինալեան 5 ղր., Հիմնական նոր եղանակ Հինալեան Առաջին 5 ղր., Հիմնական նոր եղանակ Հինալեան Երկրորդ 6 ղր., Ֆռանսերէն լեզու Խորթոմճեան 5 ղր., Մայսթերսչաֆթ սիսթէմ Ֆռանսերէն խօսիլ սովրելու 15 տեսար, 2 հատորի մէջ ամփոփուած 30 ղր., Նոյն Անգլերէն խօսիլ սովրելու 2 հատոր 30 ղր., Գերմաներէն Քերական Քէօսէլէեան 2 ղր., Նէվուսուլ Էրմէնի Էլիֆպասը Մարգարեան 2 ղր.։

Կը գտնուի նաև Արիկեան և կարապետեան էֆէնտիներու յօրինած տաճկերէն զանազան դասագրքերը եւայլն։

Մարգարեան գրատան ընթարձակ գրացուցակը ձրի կը ղրկուի փափաքողաց։

Գ. ԷՐՄԱՆԻ ՎԷ ՇԻՐԻԷՔԵԱՍԸ
ՊԼՕՕԻՒԻՔ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷԲՕԶԻԹՕՍԸ
Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միայնընտա էն էսկի վէ էն զիւտատ էմնիսէթլի վէ չէօհրէթլի ըլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընին էսկի նամ վէ չէօհրէթի վէ իւնլան վէ մէքանը ասլա թէպտիլ օլունմամիշ օլսուղը կիսի սահիպ վէ մուէսսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինգիպատ վէ ինթիզամը իտարէի խսթիքամլ իլէ մուֆթէխիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէմլէրինէն պազըլարընին օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլն միւճէտտէնէն աչմըշ օլսուղլարը էլէ պիսէ մաղազալարընին՝ Թօքալեան՝ խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ գաթան իլթիրաք վէ միւնասիպէթի վէ իրթիպաթլարը օլմասընդանան, միւհթէրէմ միւլթէրիլէրիմիզին իղֆալ օլունմահարադ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլերի թավսիէթ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

Վ. Ց. ՑԱԿՈՐԵԱՆ
Անգլ. Հայ Բառագիրք
ՍՊԱՌԱԾ Զէ. ինչպէս տարաձայնած են քանի մը գրավաճառք և յանկարծաբար, իրենց շահուն համար. փափաքողը պէտք է դիմէ հրատարակողին կեդրոնական գրատուն, Զաքմաքճըլար 64 առ Զ. Թորոսեան. գինն է 60 դահեկան անգեղն։ «Դարոցի Գիրքը»ին համար եւս ուղղակի նոյն տեղը դիմել՝ մեծագոյն զեղչը և գիրքն ալ ճշդիւ ստանալու համար. տառգուած է թէ, նոյն գրավաճառք տարբեր դպրոցական գրքեր կը ղրկեն անոր փոխ խարելով գնողը՝ ի վնաս ուսանողներուն։

ԹՕՔԼԵԱՆ ԼԻՈՆ
ԱՌՈՒՄԱՆ 1863
ԱՆՈՒՄԱ ԻՒԼ ԱԱԶ ՕԼՈՒՆԱՆ
ԹԷՄԱԼ ԵՒ ԱՆԱԶ ՕԼՈՒՆԱՆ
ՆԷՐՍԱՆԷՆՍ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

ԲԱԼԻԶ ՍԷՐԿԻՆԻ ՈՒՇՈՒՄԻՆԻ
1900
ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՀՈՒՐ ՏԻՔԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ
ՆԻՒ-ՀՕՄ
NEW HOME
Մէզքիւր Սէրկիի Ուսումիսիսնաէ միւքեաֆթընը, HORS CONCOUR րէգապէսիզ գազանմըշ տրը։
Էն ուիգագ թէֆէրրուաթընա գատար էմալրնտա թէվէֆֆիւգ իտէր։
Թիւրքիա իչին եէկեանէ ատնեքասը ԱՄԷՏԻՆ ՍԱԼՎԱԹՕՐ
Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլատա, Պահէճ Գարաւսրնտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Նօ. 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ ՇԻՒՊԷԼԷՐ Իզմիթտէ, Սիլիվրիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ։

ՏԻՐԻՆԿ ՊԻՇՄԷԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ
ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ
Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 Էքսբոզսիսիոնունտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆթա նախի օլմուշ տրը։
Պիւքիւյ մախսուս ալէթ ու հասալաթ իսլանտա պու ֆապրիգա արիւնները էն պիրինճիսի տրը։
Տիրինկ նամ ալէթ ու հասալաթ իսլանտա պու ֆապրիգա օրգ պիչմէ նամ ալէթ ու հասալաթ իսլանտա պու ֆապրիգա թրիմ նամ ալէթ ու հասալաթ իսլանտա պու ֆապրիգա գոնտարմա